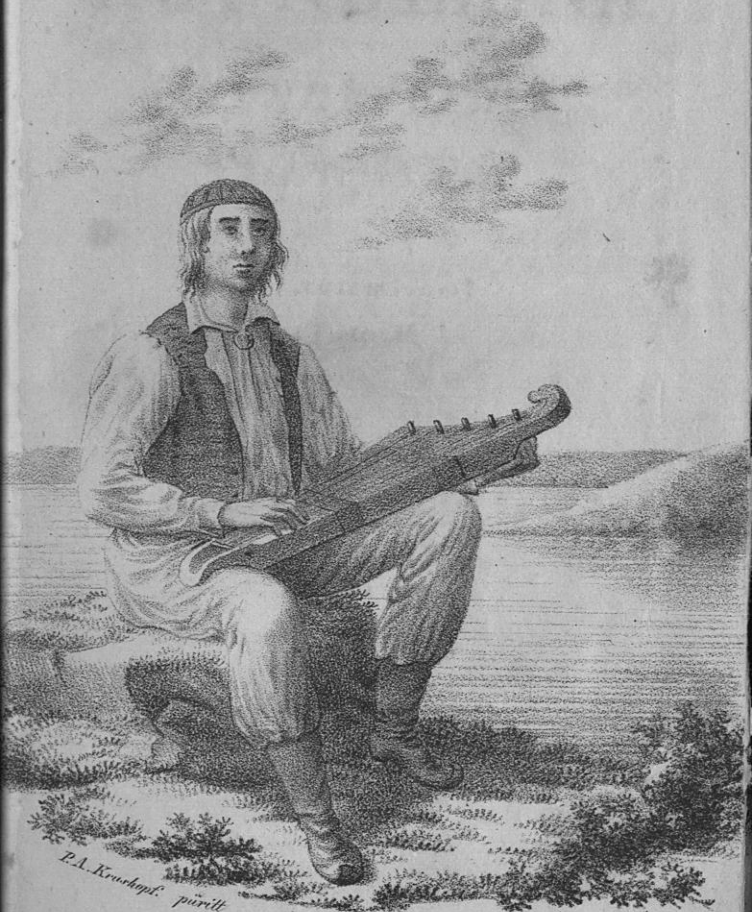

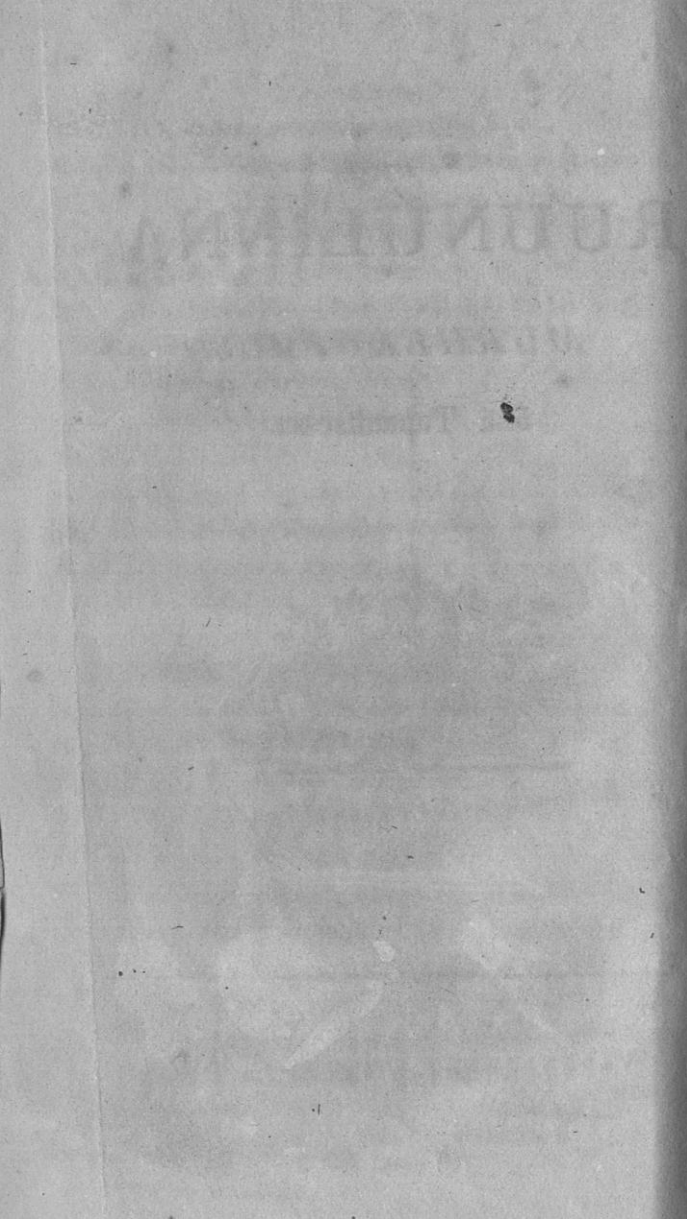
RUNOLINNA

MURHEKUVAUS

P.A. Kerschopf. p[er]it

Tenystromin Kivi-rantissa 19

RUUNULINNA.

MURHEKUVVAUS.

5:sä Tapauksessa.

J. F. Lagerwall

HELSINGISSÄ.

WASENIUKSEN kirjaprintissä 1834.

Imprimatur.

J. M. AF TENGSTRÓM.

J ä s e n e t.

ROSTIO, Suomenmaan Kuningas eli suuri Ruhtinas
Ruhtinas JYRI eli JUURIKKI, hänen poikansa.

RUUNULINNA, }
SUUVUORO, } Suomen solaväin ylimäiset pää-
SALLINEN, } miehet.

RATASKILPI, Rostion Apumiesi (Ajutantti).

PIRJO, Ruunulinnan puoliso.

HAAPALAINEN,

RUUNULINNA, nuorempi

KANTOJUURI;

KALLO,

ILVESLINNA,

RÄTY,

PARVIAINEN,

Erinäisiin sotajouk-
koin juohattajija.

ynnä muita

SIMANAINEN, Sallisen Apumiesi.

KIERI, Ruunulinnan Apumiesi.

MARJA, Pirjon Tupaneito.

LEMMES, miespuoli

LUONNATAR, vaimopuoli } Varoittavaiset olennot.

SYÖJÄTÄR, Noitajoukon emäntä.

MAMMOTAR, }

VAIVIATAR, } Noitajoukkoa.

KIVUTAR, }

SAVISUU, noita, siihen aikaan Sotajoukon Lääkäri.
Suuvuoron Haamu.

Kartanonvartian ääni.

Sotaväkeä.

Kaksi murhamiestä poikineen.

1. TAPAUS.

(Himohirrellä, joka on mäki likellä Kurkjoin hovia.)

1. KOHTAUS.

MAMMOTAR, VAIVIATAR ja KIVUTAR,
LEMMES ja LUONNATAR.

KIVUTAR.

Missä näämmä toinen toista?

MAMMOTAR.

Siellä missä liemu loistaa,

Missä ukko jyriisee

Että ilma tärisee.

KIVUTAR.

Taikka synkässä salossa,

Taikka pohjolan talossa.

VAIVIATAR.

Meitä tuopi pohjatuuli,

Meitä kaakko kannattaapi,

Lähättääpi lännetuuli,

Survoa suvinen tuuli,

Koiliainen kojattaapi,

Vesimyrsky myyvittääpi.

KIVUTAR.

Myrsky meitä myyvittääpi;
 Tuuli tuima tuuvittaapi,
 Viepi Virosta Kyröön,
 Kyröstä Viroon viepi,
 Avasaksast Aunukseen,
 Alamaahan Aunuksesta;
 Luota ilkiän Iharin,
 Luokse Imatran ihanan,
 Kautta karkian Kalarin.

MAMMOTAR.

Ennen kuimme ennätämmä
 Niitä saloja sanella,
 Niitä nimiä nimetä,
 Kunne kulkea tahomma;
 Ajatukset aivoissamme
 Jäävät jälell jälkiämme.

(Kuuluttua huuvon ulkoa, jota ei voi selittää, varustantuvut viettelemään Ruunulinnaa.)

KIVUTAR.

Jo mie tulen tuttuisein,
 Kulen kuhtuin kummisein,
 Viettelemään viisasta,
 Yllyttämään ylpeetä,
 Ylintävaltaa vaatimaan.
 Sana kansan kaottaa,
 Sana sankarin satuttaa,
 Niin myös viisaan villittää,

Kevätpäiväll palvelle,
 Valo Auringon aholle,
 Käärmeen saattaa kätköstään;
 Maon maasta maattuvaan:
 Niin myös ylpeys yllyttää,
 Näyttäin konnall korkeutta.
 Lennän pilvenkannall tuon,
 Jossa onnen hällen suon.
 Asettauvun aijallen,
 Panettauvun taijallen:
 Ensin sanon sankariks,
 Sitten kuhun kuninkaaks,
 Majesteetiks mainihen,
 Ruunattavaks Ruhtinaks.
 Jos minust ihtens kavoittaa,
 Kyll vaimons hänen tavoittaa.

LUONNATAR.

Minkätähen mielessänne
 Ja myös aina kielessänne
 Pysyy petos, yllytykset,
 Vijattoman villitykset.

KIVUTAR.

(Ei kunlevanaan Luonnattaren sanoja.)

Emäntä kyllä ennättää,
 Kohta sen tuuli lennättää,
 Täyttämään tätä työtäni;
 Kuin vaan höplitän vyötäni.

(Höplittää vyötään; ukkoisen jyrinä ja tuli.)

Kuulen kummini lennosta;
Mitä hän mieli ennustaa.

(Lemmes ja Luonnatar loikastautuuvat seurasta.)

Muut. (yksiäänisesti.)

Pane mustaan valkiaa,
Nokeen sekoita kalkkia,
Lunta hiilillä hivuta,
Nokea liijulla kihnuta,
Varia jäällä jäähytä,
Vilua tulella lämmitä.

(Liehtovat paletta.)

Liehtokaam, kiehtokaam,
Painakaamme paletta,
Vatustakaam valetta;
Nostakaamme painumaan,
Painakaamme nousemaan,
Liehtokaam, kiehtokaam.

(Katoavat.)

2. KOHTAUS.

SUURI RUHTINAS, seuroineen, jossa KAL-
LO ja SAVISUU kohtaa PARVIAISEN,
joka saattaa haavoitettuja.

SUURI RUHTINAS.

Näiltäpä nyt sanan saamme
Kuinka kuuluu asiamme,
Ken tappelun on voittanut
Ja riemun soiton soittanut?

(Likenevät.)

Nä kunnolliset kumppanit,
 Jotk valtakuntaa varjehit,
 Kuuniahaavain kantajat,
 Ja esimerkkiin antajat,
 Meill sanokaat nyt salaamat,
 Liek aina hyvin asiat?

Yksi haavoitetuista.
 Kuin mäntiin liki mäkeä,
 Niin kaatui paljo väkeä,
 Tuhansii kaatui keollen
 Ja valmistettiin peoillen:
 Vaan Ruunulinna lennätti
 Ja meillen avuks ennätti,
 Hän saattoi voiton mejän väill,
 Hakaten Hattaran omall käill.
 Ken taitais haavain sulkea?
 En jaksais enee kulkea.

(Nääntyy.)

SUURI RUHTINAS.

(Sitoin hänen haavojaan pyyhkeellään.)

Jos voisin sulkea haavasi
 Ja kostaa koetut vaivaisi!

(Parviaisellen osottain.)

Tarinoippa tarkemmasti,
 Mikä meno metelissä,
 Kuinka kuulutaan puhuvan,
 Ketä soimataan soassa?

PARVIAINEN.

Sallisellen sai sanomat
 Menosta metelijoukon,
 Hankkeista *) Harakkaristin,
 Vihollisten viisattua,
 Saastasiens saatettua.
 Meijän joukko jouvuttantui,
 Meijän leiri leimahteli,
 Kaikki suoriutuit sotaan,
 Kaikki keräytyit keollen,
 Kaikki toivoivat toroa,
 Kaikki tahtoivat tapella,
 Vuottiit verenvuuvatosta.
 Kuului huuto kuusikosta,
 Metästä meteli kuului,
 Saloista soan sanomat,
 Sotahuuvot soihen päistä.

Oivamies Oravakangas,
 Pohjan poikiin keralla
 Oli ketetty keollen,
 Tanninen tapettu suollen,
 Mullinen **) muruiksi lyöty,
 Silmät Siekkisen sovaistut,
 Sorvali maahan sorrettuna,

*) Hanke, laitos, hankkiminen.

**) Lieneenkö tämä Mullinen ollut esissä silleen Mullisellen joka nykyään on Wyrtemberin kuninkaan puolusmiessä (Ambassadöörinä) Pariisissa.

Pahoin Hörtsä höyhenetty,
 Paltto painanut pakoon;
 Joukki joutunna jälestä,
 Joukin joukko juoksenteli,
 Hämmentyi Hämeen joukko,
 Savolaiset salvattiin,
 Savon sankarit mokommat,
 Savon uhkeat uroot,
 Taakse salmen salvattiin,
 Ettei päässeet päästämään
 Hämäläisiä häästä,
 Saaneet Aunuksen avuksi.
 Monta kaatui Karjalaista;
 Kaikki Kajaanan sotiat,
 Vaipui vahva vaimojoukko,
 Kaatui kaunis neitokansa.
 Meill ol loppu melko lässä,
 Ehto elämän käsissä
 Riipeyvelt Harakkaristin.
 Taluttaissa tappelua,
 Yli kukkulan ylävän,
 Ympäri ylävän vaaran,
 Kurmon kuoleman kuletti,
 Meijän leiriimme levitti.

SUURI RUHTINAS.

Mikä tuli turvaksenne,
 Minkä avuks arvelitten,

Kuka kumminkin pelasti,
Auttoi ahtaassa tilassa?

PARVIAINEN.

Tuli Sallinen samassa,
Hajonneet haki kokoon,
Pakeniat paikoillensa,
Yhisteli, yllytteli;
Nerokkaillen antoi neuvon,
Tarkoin outoja opetti,
Tappelemaan taitavasti,
Alangolla ahtaalla.
Hepo tunkoopi hepoa;
Miesi miestä haittoapi;
Toiset tiellä toisillensa,
Toiset toisia sysiivät,
Reikeä reväistäksensä,
Akkunaa avataksensa,
Veräjätä väljennellä;
Josta sopisi sotia,
Josta taitaisi tapella,
Jost oisi jousillen tiloa,
Vasamoillen varma juoksu;
Nuolillen nopia kulku,
Käsivarrellen varoa.
Ruttoisasti Ruunulinna,
Uros muita uhkiampi,
Kahta pijoaa pitempi,
Korttelia korkiampi,

Turpiampi tunnetuita,
 Tukevampi tuttujamme,
 Ennennähtyjä enempi,
Hakovampi hartioilta,
 Leiriimme lennättääpi,
Nelkoneliseen ajaapi,
 Ääni kuului ärjynnälän,
 Koskenpauhullen komanto,
 Ruskeen ruunasa selässä.
 Se ol vatalta vakava,
 Varsin kylläinen kyliltä,
Sotikko *) soassa käynyt,
 Taivutettu tappeluissa,
 Tyrmän alla tyynnytetty,
 Linnan luona luonnutettu,
 Ojennettu ohjaksilla,
 Miehen mieltä noutamaan,
 Ajatuksia ajajan.
 Soan soitot tunsi kaikki,
 Tunsi rummut tunnettavat;
 Omat rummut ruuna tunsi,
 Oman huiluin huminan,
 Oman joukon hurrahuuvon,
 Aivan selvästi selitti,
 Virsistä vihollisemme,
 Pajatoksista pakanan,
 Kohta äänestä älysi.

*) Sotahevoinen, myöskin soturi.

KALLO.

Elä ruunasta rupata,
Heitä tarinat hevosta.

PARVIAINEN.

(Ylenkahteella silmiä luuyen Kalloa vasten.)

Ruunallensa Ruunulinna
Sanoi moniaita sanoja,
Heitti tietoa hevollen,
Varman käskyn varsallensa,
Ketä keksiä pitäisi,
Ketä tahtoi tavata.
Ruuna käännäksen rutosti,
Kepiästi kengillänsä,
Vikevästi viskareilla *);
Hakooi Harakkaristin,
Nopiasti nouvattaapi,
Ehtiipi eripuraisen.
Likentäytyi Ruunulinna,
Konnan koljusta kohotti,
Satulasta maahan saattoi.
Mitattua miekkoansa,
Hakkaisi Harakkaristin,
Muruisiksi murhamiehen,
Tappoi kurjan tantereellen.
Kuului huuto kulkeneeksi,

*) Viskari, rautakappi joka kenkiin asemesta lyyvään hevoisiin kavioihin.

Aina leistä lettiin,
 Koko joukon päästäpäähän:
 Että kuoli kurja miesi,
 Kaatui kapinan tekiä,
 Mestattiin metelin alku,
 Soanaine sorrettiin.
 Vaan ei paikalta paennut,
 Hänen vähäinen väkensä,
 Outti ouvoilta apua,
 Tukee tuntemattomilta,
 Kuolemata kostaaksensa
 Hattaran Harakkaristin.
 Jopa joukot jouvuttautuit,
 Jopa turvaksi tulivat.
 Ryssät päällen ryykäisivät,
 Ruohti runnisti kovasti,
 Juutit julmasti sotivat,
 Puolan pulkat polvillansa
 Vasamoita vaihtelivat,
 Asettivat ampuneuvot,
 Joilla silmin sihtaisivat.
 Sinikaulat kauhiasti,
 Tattarlaiset tappelivat,
 Vielä muita villimmästi.

SUURI RUHTINAS.

Eikö pelänneet petoja,
 Vähän väen väähättäjät *),

*) Väähättäjä, kulettaja, houkuttaja.

Pienen joukon juohattajat?
 Eikö pehmenneet pelolta,
 Pelon tuskoo tuntenunna
 Suuvuoro ja Simanainen,
 Sallinen ja Haapalainen?

PARVIAINEN.

Samoin kuin saarva sammakkoa;
 Koiraskokko korppiloita,
 Eli varis varpuisia
 Ja kuin ohto oravilta
 Pelon vuoksi peitteleksen;
 Samoin uhkeet uroot,
 Vihollista vierastivat.

SUURI RUHTINAS.

Vaan kuka tuossa tulossaan
 Niin kiireesti kiijettääpi.

3. KOHTAUS.

Entiset ja RATASKILPI.

SUURI RUHTINAS.

Saatatko sulasanomat,
 Käypikö toivoni toteen?

RATASKILPI.

Suomen suurta Ruhtinaa
 Tervehitään Tervussa:
 Jossa viimeviikolla

Harakkaristi miekalla,
 Tavattomast tapatti,
 Hävyttömäst hävitti,
 Teijän paraat palveliat,
 Ylimäiset ystävänne,
 Poltti teijän puoltajanne.
 Vaan Rnununlinna runteva,
 Ain paraan tuuman tunteva;
 Hän kosti konnall koiruuvon
 Ja osottaa siellä oikeuven.

SUURI RUHTINAS.

Teot on tehnyt toimelliset,
 Palkittavat palvelukset,
 Rehelliset reistannunna.
 Millä palkita paraten
 Tainnen, täytetyt tekonsa?

(Ajateltua vähäisen.)

• Vaan saata hällen sanoma,
 Ett köllinsä on Ruhtina;
 Tervehi Tervun haltiaks,
 Kuhu Kurkjoin isännäks.
 Tämä tästä helkestä,
 Kantakoon kauniin nimensä.

(Seuralleen.)

Holhotkaatten huonot kaikki
 Joita haavat haiskannunna,
 Rauta raaka raaellunna,

Joita vaiivat vaivannunna;
 Jotk on sorretut soassa,
 Sorretut sotakeolla,
 Sotarinnassa rikutut,
 Tallattuna tantereellen,
 Heitetyt hevoisten alle,
 Alle ruuniin rumiin;
 Poleksia pitkin poikin,
 Taputella tammanvarsan
 Kengällä ketoa vasten,
 Kaviolla kallioa.

RATASKILPI.

Sairashuonees sillanpäässä,
 On jo oltu oiva häässä,
 Ei ou tilaa siukoillen
 Eik enee mahu kiukoollen.

SUURI RUHTINAS.

Savisuu mäne samassa,
 Saata sairaita somastii,
 Tautiisia taitavasti;
 Saata huonot hurstiloilla,
 Laita lakanan varoilla,
 Siukkuhuoneesta sivuitin,
 Holhottavaks maahoviini,
 Kahottavaks kartanooni,
 Kartanooni kaunoiseen,
 Annaporiin ankaraan,

Ankaraan asunsiaani:
 Jossa vietin jollonkullon
 Ilmassa ihanaudessa,
 Jonkun viikon joutilaana:
 Viimein viimeissä kesänä,
 Rauhanaikana rakassa,
 Suosiossa Suomenkansan;
 Kansan kaikkia paraimman,
 Joukon muita muitteramman,
 Hyvätahtoisen tavoilta:
 Jos ei on opilta tuttu,
 Eikä tuttu tuumiltansa,
 Niin on tuttu tunnoltansa,
 Omantuntosa opilta.

SAVISUU.

Viholliset minne viemmä,
 Kunne kurjija kuletan?

SUURI RUHTINAS.

Ei ole väliä väillä,
 Ei vihaa vihollisilla;
 Kuin ovat keollen kerran
 Kaatununna kaulaksutta;
 Loppuu vaino vaartajilta *),
 Yhistyyvät ystäviksi,
 Kuuluisiksi kumppaniksi;

*) Vaartaja, painostaja.

Tunnustaavat turhan riijan,
 Vihan viimeisen vähäksi,
 Hupaaaineiseks asian,
 Sopimattomaks soaksi.

(ratastaavat pois.)

4. KOHTAUS.

SYÖJÄTÄR seuroineen.

SYÖJÄTÄR.

Mitä siskoini sanotta,
 Mitä minult anotta?
 Pitääkö teitä laittaman,
 Syntisiä haittaamaan?

Seura.

Meill on mieli koettaa,
 Ruunulinnan ylpeyttä
 Kalat kauniit pyyvetään,
 Ongen maimalla *) ongitaan;
 Kulta, kunnia kurjalta
 Omantunnon ongittaa.

SYÖJÄTÄR.

Vaimolleen toivon ilmoitin
 Ja häntä vimmaan villihin;
 Hän alkoi tekoon vaatia

*) Maima, onkisyöttö kaloillen.

Ja herkut hyvät laatia.
 Jos puuhassamme puuttuupi,
 Niin hän suurest suuttuupi;
 Ja yksin ylkäns yllyttää,
 Tekemään tyhmää tylyyttä;
 Jost ei meillen voittoa,
 Ei likeistä ei loittoa.
 Ja emmä osaa ollenkaan
 Tästä täyvest saaliist saa,
 Jos emmä ole auttavat,
 Että hyö ihtens kauttavat.

Seura.

Olkaamme siis auttavat,
 Että hyö ihtens kauttavat.
 Helvetin henget kostaavat,
 Mitä hyö verellä ostaavat.

SYÖJÄTÄR.

Viettäissämme aikoamme,
 Tehkääm uuraast taikojamme,
 Kennen jo saamme kansaamme,
 Sen kyllä saatamme ansaamme.
 Meijän nyt tulee hälytä
 Ettei ennäätä älytä,
 Kavaluutta kankiaa
 Johonka hän lankiaa.
 Anna jouseni laukiaa
 Ennenkuin silmäusä aukiaa.

Kaikki,

Anna ansamme lauveta,
 Vaan ei silmänsä auveta.
 Kalat kauniit pyyvetään.
 Ongen maimalla ongitaan;
 Kulta, kunnia kurjalta
 Omantunnon ongittaa..

5. KOHTAUS.

Entiset, LEMMES ja LUONNATAR,
 RUUNULINNA ja SUUVUORO.

RUUNULINNA.

(Syöjättären seurallen.)

Tänne ihtenne kääntäkää,
 Ja jos on ääntä, ääntäkää!

SYÖJÄTÄR.

Terve, Tervun isännäll,
 Kunnia Kurkijoin haltiall,
 Ruunulinnan Ruhtinall,
 Kuninkaallen kuuluisall!

SYÖJÄTÄR seuroneen.

(Yksiäänisesti.)

Terve, terve, terve teill!
 Ilo, ilo, ilo meill!

Toivotamme.

SYÖJÄTÄR seuroincen.

Onnea,
 Kunniaa!

LEMMES ja LUONNATAR.

Tuntoa,
 Kuntoa!

SUUVUORO.

Mulla ei ou sanomista
 Eikä mitään anomista;
 En ano teijän armoanne,
 Enkä hirvii hirmuanne;
 En mielly toivotuksiinne,
 En hämmästy voivotuksiinne.

SYÖJÄTÄR seuroineen.	LEMMES ja LUONNATAR.
Kuntoa,	Kunia,
Tuntoa!	Onnea!
Suomma Suuvuoron suvulle Suurell Ruhtinasuvulle.	

SYÖJÄTÄR.

Jos et ite jouvukkaan
 Siihen isoon loukkaan,
 Niin siemenestäis sikiivät,
 Jotka kansoi juohattaat,
 Isompii kuin isänsä.
 Ja ite olet oleva
 Ruunulinnaa likinnä.

Vaikk häntä paljo

SYÖJÄTÄR seuroineen.	LEMMES ja LUONNATAR.
Pienempi,	Suurempi,
Vähempi,	Isompi,
Osattomamp,	Osallisemp,
Onnettomamp,	Onnellisemp.

Kaikki.

Suuvuoro suuremmaks.

Ruunulinna runsaammaks.

Molemmillen

Onnea,

Kunniaa!

(Syöjättären seura pakenee sanoin keskenään.)

Jo hän onkeen tempoa,

Vakuus hänes hempoa;

Kuin ou jalka kurjall tiell,

Niin on syvän ammoin siell.

Kalat kauniit pyyvetään,

Ongen maimalla ongitaan;

Kulta, kunnia kurjalta

Omantunnon ongittaa.

SUUVUORO.

Mitä olemma tehnyttä?

Oletko mitään nähnyttä?

Olenko mieleni myönnystä,

Tai hulluheimia syönnystä?

RUUNULINNA.

On haltioita veessä,

Jä vuoriss, maassa, metässä.

Korvillain kuulin sanovan,

Sull onnen sanoit ohjaavan,

Ett siemenestäis sikiivät,

Jotka kansoi periivät.

SUUVUORO.

Sinuu kuhtuit kuninkaaksi,
Tervehtiit Tervun haltiaksi.

RUUNULINNA.

Sanoit nimittäin nimellein,
Kurkjoin kuuluvan minullen;
Jos olin oikein älyssä,
Heijän häjyin hälyssä.
Tätä en taija käsittää
Seposelvään selittää,
Heijän häjyin pelittä.
Jos hyö tulisivat vielä
Kuka ties mie saisin tielle,
Kuin Harakkaristin voitimma
Ja riemusoiton soitimma,
Niin toivo rinnas havahti
Ja silmä kahtoin kavahti,
Mitä näki omisti omaksi,
Luulten lunastetuks palkaksi.
Vaan kuinka päästä kuninkaaks
Ja Suomen suureks Ruhtinaks?
Rostio isäntänäm istuupi,
Ja poikinensa elääpi.

SUUVUORO.

Ja eläkääät aina mielessäm,
Ei ainoastaan kielessäm,
Eläkään maamme haltia,
Sitä suokoon kaikkivaltia!

LEMMES.

Elä pyri pyörivillen,
Rappuisillen raskaillen,
Valtaa vaai vaikeinta.

(Pois ynnä Inonnattaren kansa.)

6. KOHTAUS.

RUUNULINNA, SUUVUORO ja
RATASKILPI.

RATASKILPI.

Terve, Tervun isännälle,
Kunnia Kurkjoin Ruhtinalle!
Sen nimi tulee muutetuks,
Ja nimeltäsi kuhutuks,
Sen ilkiöpäinen isäntä,
Latto on pahassa paulassa
Ja istuu kahle kaulassa;
Osallissa oltuansa
Pantsarin pahateoissa.
Ilolla vielä ilmoitan,
Kuninkaan seuran vieraiksi
Saat tupaantuliaisiksi,

RUUNULINNA,

Itekin kuningas kulkisi,
Jos toivotukseni kuulisi,
Tahtomieleni tapaisi.

RATASKILPI.

Varsin varmaan jo on tiellä,
Kuka ties jos ei jo siellä.

RUUNULINNA.

Siis kumppanini kulkekaam
Juur joutuisasti, joutukaam!
Jos puolisoni tietäisi
Ja viesti hällen vietäisiin!

RATASKILPI.

Sana saatettiin samassa
Ilman juonin *) juoksemata
Kulokkaan kulettemata.
Jo oli ihtens laatinut,
Ja sinua vastaans vahtinut,
Hän Ruunulinnaas outtaapi
Ja kaikki valmiiks laittaapi.

(Kiirehtiivät Ruunuliunaan.)

*) Postiljuonia kuhutaan paikoin juoniksi.

2. TAPAUS.

(Ruunulinassa.)

1. KOHTAUS.

SUURI RUHTINAS, seuroineen ja PIRJO.

SUURI RUHTINAS.

(Tervehtiin Pirjoa.)

Ihana iltaa,
 Snloista suosioo,
 Orpanoilleni onnea,
 Ruhtinoillen runsaast,
 Totisesti toivotan!

PIRJO.

Armas kultainen kuningas,
 Suuri Ruhtinas suloinen!
 Onnen suotta, onnen tuotta;
 Onnen saatatta osaksi,
 Osotatta onnenmerkin,
 Läsnaolennoll omalla,
 Ihanaksi illan tiettä,
 Onnelliseksi olennon,
 Tuliaisemme tupaan,
 Annettuun asunsiaan.

(Muut mänevät toiseen suojaan.)

PIRJO.

(Yksinään.)

Etpä paikalta pakene
 Etkä liiku linnastani,
 Näe koskaan kotiasi
 Etkä pesääsi peräy
 Tanaasi *) takasi käänny.
 Harvoin susi snrmaajaansa,
 Karhu ohto kaatajaansa,
 Metänpeto mestaajaansa,
 Kohti päätyy koitamaan,
 Sattu samalla tavalla
 Kuin sie ansaani asetuit,
 Tulit tuhma mun kotiini.

2. KOHTAUS.

RUUNULINNA ja PIRJO.

RUUNULINNA.

Pirjoiseni, pienoiseni,
 Emoiseni, eukkoiseni,
 Kultaiseni, kukkaiseni,
 Vaimoiseni, varpuiseni,
 Serkkuiseni, sirkkuiseni!

PIRJO.

Terve, Tervun haltiallen
 Kuninkaallen kuuluisallen,

*) Tana, maja, pesä.

Ainouven ansainneellen,
 Hertaisellen herralleni!
 Terve, tehyiltä teoilta
 Terve, vasta tehtäviltä!
 Mullen antoit arvanlyöjät,
 Unissani uuvet toivot,
 Uuven neuvon onnenneijot,
 Noitajoukko juohatukset,
 Sulasanomat saneli:
 Halun maamme hallituksen
 Valvoin nähyssä näössä.

RUUNULINNA.

Minä mietin mielelläni
 Ennen tehtyjä tekoja,
 Ennen ajetut asiat,
 Soat ennen suoritettut;
 Vaan en vasta alkavia
 Ennen tienne ennustella,
 Ennen saattane sanella,
 Ennen kuin on kunnollansa.

PIRJO.

(Temmaten puheen.)

Kuoletettuna kuningas,
 Suuri herra surmattuna,
 Tämän hämärän hälyssä. — — —

RUUNULINNA.

Mitä sanot saastaisuutta?
 Mitä pahuutta pakiset?

Suurta Ruhtinaa suloista,
 Ylimäistä ystävääni,
 Aina eesauttajaani,
 Sukulaista surmoaisin
 Oikeen omalla käällä,
 Oikeen omassa koissa,
 Majassani maatessansa,
 Keltä äsköin kenkätyssä?
 Jossa turvata tulisi
 Mustan murhaajan käsistä,
 Kuka turvaaksen tupaani,
 Huomaantuupi hnoneeseni
 Varjeluksen vaatiana.

PIRJO.

Ei ollut toivoni totiset,
 Eikä unet uskottavat!
 Kyllä kypärää kysyisit,
 Kyllä haet hallitusta,
 Kyllä arvosi anoisi,
 Ylpeytesi yllyttäisi:
 Vaan et tohi toivoasi,
 Etkä tahtoosi tavata,
 Mielihalua hakea.
 Jos oisin vyötty miehenvyöllä,
 Pantu miehenpalkimella
 Niin en saattaisi sanoa,
 Julistoa julkaiksi,
 Ilmoittoa ilkiäisi,

Ahtautta aivoissani,
 Tuota hengeu heikkoutta,
 Typeryyttä tyhmänlaista.
 Voisit väärin voitettua,
 Kyllä korjata kotiisi,
 Liki linnaasi liketä:
 Vaan ei arkkua avata
 Johon kätksit käsillä,
 Johon saattaisit salata.
 Jos mielit olla miehenäni,
 Tahtonet omani olla,
 Elä lyki lykkyäsi,
 Onneasi pois osota.

RUUNULINNA.

Jos oun kuninkaaks kuhuttu
 Maamme valtiaks valittu,
 Suotu Suomen Ruhtinaksi;
 Kyllä onni ohjoapi,
 Anttaa hyvillä avuilla;
 Ilman ilkeita teoita,
 Paihti neuvoita pahoita,
 Tekemätä mustan murhan.

PIRJO.

Onni on omassa käissä,
 Onnen ohjakset kotona;
 Kääri ympäri kätesi,
 Aja niilla aikanansa,

Kotiasi kohti käännä,
 Kohti linnaasi likennä.
 Käännä vasten vaimoasi,
 Joll on osa onnessasi,
 Jollen on onnesi ihana,
 Korkeutesi koria.

RUUNULINNA.

Vaan jos tuumat turhin käyvät,
 Katkiavat onnenohjat,
 Onnenkuolaimet kuluuvat?
 Lyhyeksi lykky jääpi,
 Paha palkaksi tuleepi.

PIRJO.

Jopa kuulut kultaiseni
 Minun mieltäni perivän;
 Jopa tutkit tuumiani,
 Haet mieleni halua,
 Oman onnesi etuja.
 Luve onni omaksesi
 Niin on voitto voimassasi.

(Mänee pois.)

RUUNULINNA.

(Yksinään.)

Mitäs laait, mitäs vaait,
 Mitä onneton osotat,
 Mitä kaikatat katala;

Mitä pyrit pyytämään,
 Mitä vaatimaan varustut,
 Ehättäyt ehtimään,
 Härnyytät häjyllen työllän?
 Tunnen tuntuoni kysyvän:
 Mikä on olennon onni
 Autuus vähäisen ajan,
 Suhteen onnen suuremmaisena,
 Ijankaikista iloa?
 Muutoin muistossa hyvässä,
 Suloisessa suosiossa,
 Aina arvossa pietty,
 Suhteen suuren ansionsa,
 Tautta valittuin tapoinsa,
 Tautta käytöksen tasaisen,
 Kuningas on kuuluisaksi,
 Suomessa tutuksi tullut.
 Mitenkä minuukin kohti,
 Kuinka kohti kotiani,
 Heikkoo heimokuntoani,
 Sukua surunalaista,
 Aina levitti apunsa?
 Pois turhat tuumat pois!
 Pois musta murha pois,
 Pois tunnon turmelukset,
 Pois ylpeyven yllytykset,
 Pois hengen heikkous pois!

3. KOHTAUS.

RUUNULINNA ja PIRJO.

PIRJO.

(Astuin sisään.)

Kuin yksin ylkäni,
 Ain ajatuksissa?
 Ann ajatusten männä
 Ja käteis tekoon käännä.
 Seuraan ihteis sekoita
 Pois miettimiset porota.
 Kanna hunaja huulillasi,
 Kätkiin käärmee käsissäsi,
 Hihassa hijottu puukko:
 Karta murha muuvostasi,
 Syvämmestä tuonentoukka.

(Ruunulinna mänee pois.)

PIRJO.

(Yksinään.)

Tulkaat kaikki tunnonvaivat,
 Kaikki kalmat kauhistavat,
 Kaikki kauhiat olennot,
 Kaikki hiijet hirmuittavat.
 Kaikki kummat kulkekaatten,
 Ehätystäin estämään!
 Luvun tehyksi teoksi,
 Laitetuksi laitokseksi;

Mink' oun mieltinnä hyväksi
 Kanssa kahtonna paraaksi,
 Otolliseks onnelleni.

(Mänee pois.)

4. KOHTAUS.

RUUNULINNA ja SUUVUORO.

RUUNULINNA.

Sinun kansais kahenkesken,
 Kahenkesken, suutasuuksin,
 Oisi salaa sanomista,
 Oisi suinkin suihkaistava,
 Aivan tärkeetä asiita:
 Josta voisit suuren voiton,
 Perillisilleis perinnön,
 Hankkia halun perästä:
 Ison kunnian itellen,
 Ystävällesi ylimmän,
 Ruunulinnall runsaimman.

SUUVUORO.

Heitä liijat helvettiin:
 Sano yhellä sanalla,
 Puhu puhtaalla puheella;
 Onko vasten valtakunnan,
 Vasten luojan, vasten luonnon,
 Vasten käskyjä vakoja,
 Vasten vanhoja tapoja?

Niin en pyri pyyvyksiisi,
 Enkä ansaasi asetu,
 Enkä paulaasi panetu:
 Enkä ehi kunniata
 Enkä tavaraa tavoita
 Jot ei tunto tunnustaisi,
 Oma tieto omistaisi,
 Arveleisi ansaituksi,
 Lukisi lunastetuksi,
 Oman ohtani hijellä,
 Oman ansion avulla.
 Elä hae haureutta,
 Kovin suurta korkeutta,
 Ylinpaltista yleyttä.
 Kuule kuninkaan puhetta
 Suloisuutta suuren herran;
 Kuinka jätti jäähyväiset,
 Monet teillen terveykset;
 Molemmillen lahjat laitto;
 Rintasolkia somia,
 Joss on kivet kiiltäväiset,
 Solet sorvatut hopeesta
 Palin kullasta paraasta.

RUUNULINNA.

Jokos pois jouvutaksen?
 Eikö jääne eineellen,
 Eikö aamuisen ajaksi?

SUUVUORO.

Käski kärrit valmistella,
Laittaa vaunuja varemmin.
Tahtoo vielä Viipuriin
Tulevaksi yöksi tulla,
Ennen yötä eunätteä.

(Ruunulinna mänee pois.)

SUUVUORO.

(Yksinään.)

Eikö ylpeys ylyttäne
Moista miestä mieleltänsä,
Paavuta pahatekoon?

(Nukkuu istuillaan, nousee äkkiä ylös.)

Kaotkaa kakkiat *) kavalat!

Katoa uni, kamala!

Mitä kummia kuvailet,

Onnettomuutta osotat?

Vaikk oisi vaaraksi itellen,

Omaks surmaksi olisi,

Kavaluuden karttaminen,

Pahan työn pakeneminen;

Niin en seikkaasi sekau.

En tapa miestä taitavata,

Tapa ystävää ylintä;

Joka pääni pelastaisi,

*) Kakkiat, pienet olennot eli haltiat, joita löytyy yleensä, vaan enimmittain kirkkomailla ja jotka unissa välistä näyttäytyvät.

Heittäis hengen hengestäni,
 Verestäni kai verensä,
 Päänsä päästäni panisi,
 Joka jo hyvän tekiä,
 Ompi kultainen kuningas,
 Vartiana valtakunnan,
 Vahvuutena ja valona,
 Isänä isänimaalla.
 Tunnen tunteni sanovan,
 Osottavan omantunnon,
 Omantunnon tuomihtevan.
 En ole konna enkä koira;
 Olen miesi mielellinen,
 Sotasankariks sopiva,
 Vaan en mustaks murhaajaksi,
 Tappajaks tasaisen miehen.
 Katoa uni kamala!
 Kaotkaa kakkiat kavalat:

(Mänee pois.)

5. KOHTAUS.

RUUNULINNA ja PIRJO.

RUUNULINNA.

Ei suinkaan sukuisein
 Suuvuoro ikään suostu;
 Hän paljo parempi
 On meitä ontuvii
 Ja uros uskollinen.

PIRJO.

Eläkään uskollaan
 Ja kuolkaan uskossaan!
 Kyll hengen hältä saan,
 Kuin kerran perin maan,
 Siksi eläkään vaan!

RUUNULINNA.

Kuin kummast puhelet,
 Juur julmast juttelet.
 Kaik hurskaat huoppaat hukata
 Ja tunnolliset turmella.

PIRJO.

Olisikko oman lapsen,
 Oman siitetyn sikiön,
 Rinnassani riippuvaisen
 Surma suureksi avuksi,
 Myyvykkeeksi *) hengenheitto,
 Tässä tärkeessä tilassa:
 Aivan ilman arveluta
 Rutistasin ruumiinsa,
 Aivot käsillään avaisin,
 Suonet käärisin kerällen;
 Ilman ihastuksiansa,
 Kauneuttaan kahtomata.

RUUNULINNA.

Suuvuoro on surmattava,
 Hukattava hurskas miesi;

*) Myyvyke, myötääminen, apu.

Jos myö juoniin joutunemma,
 Rikokseen riettauvumma *),
 Paavumma pahatekoon.
 Sillä hän kaikki silmeä,
 Alti arvaapi asiat,
 Ulosmiettiipi metelin.
 Kuinka kummin kuoletamme;
 Surmaamme suuren herran?
 Käymmäkö käsin häneen,
 Kulkkua kuristamaan?
 Taikka miekalla tapamma?
 Vartiat on valveilla,
 Tupavartiat varana,
 Vahti vanhassa pesässä,
 Sotaväki västingissä.
 Ensi huuvollen hukumma,
 Kohta kiini korjataan,
 Hirteen saatetaan samassa,

PIRJO.

Sull on suru surmastasi,
 Huoli hukkumisestasi.

RUUNULINNA.

Mitä miehellen tuleepi,
 Sitä silmäni näkeepi,
 Mielihaluni hakeepi
 Tavoittaa vapainen tahto.

*) Riettautua, kiihtyä, kehoittautua.

Kartanonvartian ääni.

(Jota ei hyö älyä.)

Mik on korkea kunnia?

Kukkula kuin kukistaa.

Mik on onni noutava?

Myrkkyy tauti tappava,

Kuin mont sielun vaivaista,

Kauhiasti kaottaa.

(Älyäävät äänen.)

Vaikka maailma kokonaan,

Sinull olis vihoissaan

Ja soisi sinun hukkuvan

Elä pelkää kumminkaan.

PIRJO.

Eikö ruunu Ruhtinata

Miestä merkihte kypärä?

Mikä olit mielestäsi

Koska ilmoitit ilolla,

Toivoasi toimittelit,

Päästä päivänä eräänä,

Kuinkaaks kuhuttavaksi,

Suomen suureks Ruhtinaksi?

Silloin olit oivamiesi

Miesi miehistä valittu.

Nyt kuin jo ajoin asiat,

Laitoin laatuun hyvään;

Väsyi kuningas kulusta,

Vaipui vaelluksestansa.

Että makeesti makaapi,
 Makiasti matkastansa,
 Hermotoinna suuri herra,
 Kuin jo juotin juovuksiin,
 Tuiti tupavartiensa
 Humallutin huimat pojat;
 Eivät ole estäväiset,
 Minun mietitty tekooni:
 Niin sie siirtäyvyt sivullen,
 Väistäyvyt *) vähän vähisen.
 Ole miesi! ota miekka,
 Vää veihtesi tupesta!
 Kuin sillä sipaiset kerran,
 Kerran keski hartioita,
 Käännät kerran ympärisä;
 Niin on valta sulla valmis,
 Niin on ruunu rustuisissa **),
 Niin on kynsissäis kypärä,
 Hyvä osa hyppyisissä.

RUUNULINNA.

O! ylpiän yllytykset
 Viheliäisen villihteet!

(Kahtoin veistä.)

Tälläkö tuimalla tukentan,
 Tälläkö veitellä vetäisen,

*) Väistäytyä, pakoon veläytyä,

***) Rustuiset, yhtä kuin rystyiset.

Uneen ikuiseen upotan,
 Levon helmaan hermonnutta?

(Mänee Rostion makuusuojaan.)

PIRJO.

(Kuunnellen sen oven takana, jonkakaudesta Ruunulinna mäni.)

Tämä hetki herralleni
 Ruhtinalle saattaa ruunun.

(Kuultua erinomaisen köhinän.)

Mun on voitto, mun on voima,
 Jo on kynsissään kypärä,
 Ohjat oman valtakunnan!

Vartianääni.

Vastais Aadam itkusuull,
 Se vaimo jonka annoit mull,
 Minun sen tekemään vaati
 Ja tähän vaivaan saatti,

RUUNULINNA.

(Kuultua takaisi tultuaan vartian äänen.)

Onko se huuvon humina,
 Vain lieneen tuulen tuhina,
 Joka mullen pakisee,
 Ja josta ruumiin vapisee?

PIRJO.

Taikka kartanonkahtoja
 Se vanha linnanyhtia.

Vartianääni.

Synti mun saattoi huolimaan
 Että mun piti kuoleman
 Ja helvettiin vajaan.

RUUNULINNA.

(Kahtoin jällelleen.)

Tekoni on jo täytetty
 Ja musta murha päätetty;
 Vaan on kalma kantapäissä;
 Veri verkkona venyypi
 Jälilläni jäähtyneenä;
 Hyyvyksissä hyllyääpi,
 Haamu kiini hartioissa,
 Kalmat kauhiat selässä,
 Ohuvissa olkaluissa,
 Selkäpiistäni pitäävät,
 Selkäpiitä pisteleivät,
 Rutistaavat runkoani,
 Ahistaavat aivojani;
 Sytyttääät syvämmen liemun,
 Tulen tunnossa palavan,
 Heti helvetin tulella,
 Kipunoilla kiusauksen,
 Kekäleillä kehnnon uunin:
 Sanat suhun salpoavat,
 Kulkkutorveeni kutoovat.

PIRJO.

Vesi veresi peseepi,
 Saiput jälet sammuttaapi;

Tässä on vettä maljan täysi,
Pala saiputta parasta.

6. KOHTAUS.

Entiset ja SYÖJÄTÄR seuroineen.

SYÖJÄTÄR seuroineen.

(Ikkunasta kahtoin.)

Jos sie peset kynsiäis

Niin et pese syntiäis:

Jos sie peset näppiäis

Niin et pese häpiäis.

RUUNULINNA.

Tosi, tosi, totisesi;

Pestyä peripahemmin,

Huhottua hullummasti,

Veri vetäytyy yleesä,

Leviää vijaton leppä;

Punooa minun pukéeni

Nuttuani nuhroapi,

Kasvoani kauhistaapi.

PIRJO.

Vielä viimeiset pisarat,

Vielä viskain visusti,

Vaskikauha varsiniekka,

Koko koussikka *) kokooksen.

*) Koussikka, kauha.

Pese peripuhhtaaksi,
 Pese veihtesi verestä,
 Paukko punasta puhista,
 Rauta rasvasta imeisen.
 Pyyhi pyyhkeellä hyvästi,
 Käsiliinalla kätesi.

RUUNULINNA.

Ei ou mehee Naismeressä,
 Aaltoja Akankivessä,
 Vettä Veräjäselässä,
 Laatokassa laineita,
 Marjasalmes maininkia;
 Jotka puhistais pukeeni,
 Soristaisi sormiani,
 Nätistäisi *) näppiäni,
 Vetäisi pois veripisarät.

SYÖJÄTTÄREN seura.

Pese verta verellä
 Niin puhistuu sill erällä;
 Ne jotka verta janoovat
 Alti sitä anoovat.
 Veri verta vaatiipi,
 Uusiin rikoksiin laatiipi.

Vartianääni.

Kalliiss puvuss vääntelee,
 Mies halpa ihtens kääntelee,

*) Nätistää, puhistaa.

Ja ylpiäst elää sangen.
 Ei ajattele hukkuvans
 Eikä täältä nukkuvans
 Kuitenk kuin ruoho lankee,
 Kunka jää sulta koreus,
 Maailman häjy haureus;
 Kosk mato silmäis kaivaa
 Ja perkel sieluus vaivaa.
 Kussa sota, veri siell
 Vuotaa hätä hään pääll.
 Murha, pelko, puuttumus,
 Tuska, vaino, vaivaisuus.

RUUNULINNA.

Tosi, tosi, totisesti!
 Murha, pelko, puuttumus,
 Tuska, vaino, vaivaisuus!
 Ei pelkoo tuntenna rintani
 Vaan nyt on halpa hintani,
 Kuin vaan lehti tärisee
 Niin joka jäsen järisee,
 Sisuksii horkka silpiipi;
 Vaikk varintuska turmelee
 Ja syväntäni kaivelee;
 Ja murhateko kankia,
 Meijän päällemme lankiaa.

PIRJO.

Vie vehteis vartiain tilalle,
 Ja verell heitä pilaile

Ja kasvons kauheeks silaile:
 Niin vikapäiksi tuleevat,
 Ja murhamiehinä kuoleevat
 Ja niinkuin kuninkaan pojalla
 Ei ole ikää laillista,
 Kuin kuninkaalta vaaitaan
 Ja taitoa kuin tarvitaan;
 Niin lähin läsnäoleva,
 Ja kuninkaallen kuuluva;
 Niin suhteen suuren sukusi,
 Kuin kautta kuhtumukseksi
 Ja ansiosi avulta,
 Myös tasaisilta tavoilta,
 Istuuvut kuninkaan penkille,
 Voittain voimakkaat kenkillä.

RUUNULINNA.

En enee sinne kääntyisi
 Jos vääntänä vääntyisin;
 Siell kalma kaikkuu kauhia
 Ja ruumiin haju haiseva.
 Jos voisin voittaa takaisin
 Mun murhain, makeest makaisin.

SYÖJÄTTÄREN seura.

(Aina ikkunan kautta.)

Niinpä ne vanhat ennustiit,
 Hattomin lennossa tunnustiit:
 Että ennen loppua,

Pitäisi tuleman hoppua,
 Kuninkaat hyvät kuoleevat,
 Konnat sijaan kohoovat.
 Se on mejän mieleemme
 Laittaa lauluun kielemme.

PIRJO.

Makaajat ovat kuin maalatut
 Ja kuolleet niinkuin kuvatut.
 Eiko Syöjätär estää vois,
 Jos kaikki kalmans tänne tois;
 Ett en mie verell pilaile
 Vartiain silmii silaile.
 Kuin murhateko havataan
 Ja hyö niin muotoin tavataan;
 Verinen vehti vieressään
 Ja uihkaat unimielissään;
 Niin jääpi heillen vijaksi
 Kosk ovat juoneet liijaksi:
 Ja eivät virkaans täyttäneet,
 Uskollisuutta näyttäneet.

(Mänee ja tulee kohta takaisin.)

Nyt olen kaikki täyttänyt,
 Ja asiat aikoin käyttänyt
 Anna nyt rauhas levätään
 Niin sitten iloll herätään.

Vartianääni:

Jumalattoman rukous,
 On sinull suuri kauhistus.

Ken murhall verta vuuvattaa
Ei taija sullen kelvata.

(Syöjättären seura astuu sisälleen.)

SYÖJÄTÄR.

Minne herjat heittäнемmä,
Kunne hylty hyljänнемmä,
Tummottomat tunkenемmä?
Kuhun haiskat hauvannемmä?

Seura.

Helvettiin heijät heittäкääм,
Kivikirnuun peittäкääм,
Tules tuimas keittäкääм:
Ahjoon aivan alavaan,
Paikkaan aina palavaan,
Rikkii ja pikii valavaan,
Kattilaan aina kiehuvaan,
Lieskaan liemuilta liehuvaan.

Kaikki noitajoukko,

(Yksiiänisesti.)

Heittäкääм,
Keittäкääм,
Peittäкääм:
Alavaan,
Palavaan,
Valavaan,
Kiehuvaan,
Liehuvaan.

(Ruoskiin Ruunulinnaa ja Pirjoa vihalaisilla
ja orjanruoskilla.)

Viholaisilla vihtokaam
Orjanruoskilla ruoskikaam.

(Ruunulinna jo Pirjo tapailevat heitä vaan tyhjä
aina jääpi näppiin.)

(Noitajoukko katoa.)

RUUNULINNA.

Niin onneton on osamme
Kuin kunnoton on tekomme.

PIRJO.

Tehtävä oli tekomme
Jos onneton lie osamme.

7. KOHTAUS.

RUUNULINNA, SUUVUORO, RATAS-
KILPI, PIRJO ja MARJA.

SUUVUORO.

(Ulkona.)

Vartia on valveilla,
Linnanvahti liikkeillä.

Vartianääni.

Miten maata mahollinen,
Kuinka uupua uneen,
Kuin on Suomi suojeltava,
Vahittava valtakunta.

RATASKILPI.

Mikä out Suomen suojelia;
Vartioija valtakunnan?

Vartianääni.

Eik ou Suomi suojeltava,
 Vahittava valtakunta,
 Kuin on linnassa kuningas
 Suuri Ruhtinas suloinen?

(Suuvuoro ja Rataskilpi astuuvat sisään.)

RATASKILPI.

Joko outta joutununna
 Näin varain valveillen,
 Tahi vielä viipynynnä,
 Illalliselta ilolta,
 Silmän kiini siirtämätä
 Eileisestä ehtoyöstä?

RUUNULINNA.

Valvoin kuinne kukko lauloi;
 Kuinne kuulin vartialta
 Mainituksen *) maata männä.
 Tiiman kääntelein tilalla,
 Sitten makeesti makaisin
 Kuinne kuulin kolkutuksen
 Teijän tullessa tupaan.

RATASKILPI.

Aikaiseen kuningas kuhtui,
 Vaati tulemaan varemmin;
 Tahtoo vuoteelta tavata

*) Kehoittain muistutus, houkutteleminen.

Puntuksen Pukinhovissa
 Tilakaartisen tilalta.
 Ajattelee aamuiksi
 Käkisalmeen keritä.
 Vaan ei suju matka maaten,
 Eikä tie tilalla juokse,
 Kulu kulku untuvilla:
 Herättää heti tuleepi
 Nopiasti nostattoa.

(Kahtoin Rostion makuusuojaan.)

Vaan ei valvo vartiansa,
 Huolettomat hoitajansa
 Makeest makaavat molemmat.

(Kahtoo nuvestaan.)

O hirmu onneton
 Ja kurjuus kunnoton!
 Kuningas veressä!
 Ja vartiain vieressä
 On veihti verinen,
 On puukko punainen
 Ja kauheest heijän kasvojaan
 On maalattuna maatessaan!

PIRJO.

(Hämmästyneenä olevanaan.)

Kuin! mejän kultaisen kuninkaan
 Ja Suomen Suuren Ruhtinan,
 Heimolaiseni herttaisen,
 Sukulaiseni suloisen,

Varmaan tappanna vahtinsa!
 Mieleni muuttuu murheesta
 Ja tästä surust suuresta
 Ympäri käy minull ymmärrys,
 Silmäni peittää pimeys.
 Niin hoiperran kuin horkassa
 Ja kohmon tässä kolkassa.

(Ruunulinnallen.)

Kosta konnill koiruuvensa
 Murhamiehille mustuutensa.

(Vaipuu ja viijään iltaisella valmistetulla ja vielä liikuttamattomalla vuotellen. Ruunulina kiirehtii Rostion makuusuojaan jossa hän tappaa tupavartiat.)

SUUVUORO.

(Marjallen.)

Tapaus ei ou tavallinen
 Vaan on varsin kummallinen.
 Lava on ennen laitettu
 Ja pehmeill peitoill peitetty;
 Ken pyörtymään ihtens varustaa
 Ei sill ou avust tarvista.

(Ruunulinnan takaisi tultua sanoo ovelta kahtova)

SUUVUORO.

Sie tutkimata tuomihit
 Ja raskaasti rankaisit,
 Kostit koiruuvun kovasti
 Vaan et ehtinnä valoa
 Eikä tietoa teosta,

Kuka noista kumpaisista
 Molemmista moinen *) miesi
 Joka juohatti tekoa?
 Kuka heistä päällä kuuli?
 Taikka taisivat molemmat
 Maata makeessa unessa
 Syyttöminä synnin töihin.
 Oman oikeuven valoksi,
 Epäluulon estämäksi,
 Viisata **) vijattomuutta
 Olisi oikein pitännä
 Arvella tämä asia,
 Selitellä selvillensä.
 Pimeni teot pimiät,
 Hämmentyi häpiälliset
 Kautta kauhian tekosi.

RUUNULINNA.

Kuinka kulkukumppauini,
 Miten miekkaserkkuiseni,
 Kuinka veihtiveikkoiseni
 Saatoin suruni salata,
 Painella pahoja mieltä,
 Kiivauttani kiihitellä?
 Kuin näin küninkaan veressä
 Vahit vastaisiit vavisten,
 Hamuliit havaittuvansa,

*) Moinen, semmoinen, senkaltainen, mokonma.

**) Viisata, näyttää.

Veteliit veristä veistä,
 Oliit ouvot muuvoltansa,
 Hävyttömät hämmästyivät.
 Eivät saattaneet sanoa
 Ääntä ällistöksissänsä,
 Puhistoksekseen puhetta.

SUUVUORO.

Olit oiva kumppanini,
 Veihtiveljeni totinen,
 Rehellinen reissuissamme,
 Kuluisamme kunnollinen,
 Matkoissamme mainittava.
 Vaan jos on miekkasi mehessä,
 Veihtii syyttömän veressä,
 Puukko syyttömän punassa:
 Elä kuhu kumppaniksi,
 Virka virkaveljeksesi.

RUUNULINNA.

Kuin on puheis kummalliset,
 Taitamattomat tarinat,
 Epäluuloon sie erehyt,
 Hämmennyt hälyssä tässä.
 (Mäneevät pois.)

8. KOHTAUS.

RUUNULINNA ja PIRJO.

PIRJO.

Suuvuoro on surmattava,
 Sanoi Marjallen sanoja,

Varsin valon antavia,
 Ett on arvanna asiat,
 Ulosmietinnä metelin.
 Minä vastaanpäin varustin,
 Jotka salpaavat sanasa,
 Tuiki *) sunsa tukkejaavat,
 Kiini kielesä kitaan.
 Kolme miestä koivukossa,
 Vartioivat kuunvalossa
 Tavata tapettavata,
 Pohjan ukon poikinensa.

RUUNULINNA.

Heti **) poika pois eroita,
 Syytön syrjään sivuuta,
 Laske lapsi kulkemaan,
 Minne osottaa osasa,
 Kunne kulkea halusa,
 Minne mielisi paeta.

PIRJO.

Jokos upoti unohit
 Ennustukset eukkojoukon,
 Noitajoukon juohatukset,
 Onnenämmiin älinän,
 Osotukset onnenseuran:
 Että ruunu Ruhtinoihin
 Tulee tuiti lapsiltasi

*) Tuiki, tutti, tukkunaan. **) Heti, kohta.

Poisi polvikunnastasi.
 Kukaties kuhun sukuun?
 Jos ei Suuvuoron sukuun,
 Pohjan ukon poikuveellen,
 Pelättävän perinnoksi,
 Pelkomme perillisillen?
 Estä pahat ennustukset,
 Karta sanoin kahtalaisuus.
 Kuin on kurja kuoletettu
 Tapettu kypärätaimi,
 Maamme periä peretty,
 Periköön perkeleeltä,
 Sarvipäältä saatanalta,
 Ruunun tätä runsaamman,
 Pirulta pimiävallan,
 Herrasvallan helvetistä;
 Vaan ei valtakuntoamme,
 Suomenmaatamme suloista.
 Sitten Marjan maatessansa
 Tahi tapan tanhualla,
 Tupapiikani pihalla,
 Eli veitellä vejäisen,
 Taikka kulkkua kuristan;
 Ettei saattaisi sanoa
 Saatanallen Sallisellen;
 Ei ole hätää hänestä
 Kuin on suusa surman suuna,
 Kieli kalmalla kiassa.
 Leirissa levitä tieto,

Ett on kuollunna kuningas,
 Jonk on-poika pois paennut,
 Rikostansa riikistämme,
 Murhatyötä muillen maillen:
 Venäläisiin veneissä,
 Partasuihen paattiloissa.
 Niin sun Suureks Ruhtinaksi,
 Yhest äänestä äkisti,
 Kuhtuut sotakumppanisi,
 Sotajoukkosi soria.
 Kuka toisin kuhtuisikkin,
 Valihteisi heitä vasten,
 Jospa toisin toivoisikkin
 Toisin tahtoisi tavata;
 Niin ei tohi toivoansa
 Eikä ainettaan avata,
 Vasten valtoa sotia.
 Seuraa joukon juohatusta,
 Iloa ison pereen.
 Mie oun miettinnä pitoja,
 Ajatellut atriata,
 Aprikoinnut aamuisia,
 Keksinyynnä kestilöillä
 Voimakkaimmat voitettavan
 Yhistettävän ylimmät.
 Niin mie valmiiksi varustan,
 Laain piot laavullensa;
 Pijän huolen huommeneksi
 Johon kuhut kumppanisi.

Kuhu vielä kumppaniksi,
 Vielä veikoiksi nimeä;
 Varsin vanhalla tavalla,
 Turvin vanhan tuttavuuden,
 Entisen elämänlaavun.

RUUNULINNA.

Kuhtuissani kumppania
 Minä nouvan noitajoukon;
 Ehin eukon siskoinensa,
 Kumppanineen kummituksen.
 Tahon tietää tarkemmasti
 Mitä on minullen suotu,
 Mitä suotu suvulleni?
 Suotu Suuvuoron suvullen?
 Mitä sattuu Sallisellen?
 (Mäneevät pois.)

9. KOHTAUS.

SYÖJÄTÄR seuroineen ja poppaneuvoineen.

SYÖJÄTÄR.

Pankaam patamme pankollen,
 Nostakaam astiam ahjollen.

VAIVIATAR.

Pane hiilillen patasi,
 Jäähyttele koskenjäällä,
 Hyyllä koskesta kovasta,
 Vesikaaren kannan alta,

Jalan merestä janovan,
 Juojan Juortanin joesta,
 Imatrast imevän torven.
 Kipunainen kitkantulta,
 Puhu puhtaaksi tuleksi,
 Lieho liemuvalkiaksi.

SYÖJÄTÄR.

Otappa oravan viiksit,
 Koiraskonnikan talia,
 Hämähäkin häntäjouhet,
 Sisiliskon silmäkarvat,
 Voita vuohen vuonnattoman.
 Hiero hiireltä hikeä.
 Pane paksulta pataan,
 Visko viljalta tuleen;
 Palamaan paksuin pallin,
 Paksuin pallin, mullinmallin.

VAIVIATAR.

Ota kyyltä kylkiluita,
 Maolta mahalihoja,
 Partajouhia paralta,
 Näkinkynsii kypsyneitä,
 Itraa imevän itikan,
 Torahampaita torakan,
 Rakko rasvaisen lutikan,
 Määhnä talvisen mäkärän,
 Keuhkot keltasirkkuiselta,

Satakerta sammakolta,
 Ampuneuvot ampujaisen,
 Rähmäsilmät räakylinnun.

MAMMOTAR.

Pihkoa kovimman koivun,
 Pikii pihlajan pitimmän,
 Tervaa haavan hapraimman,
 Jälttää jäisestä kelosta *),
 Mahalaa haosta maalta.
 Hanki hauvin harjaksia,
 Käsin kaatun karhun sappi,
 Aivokettu ampujaisen,
 Ytimiä yölipakon.

KIVUTAR.

Keitä kettu keijolaisen,
 Harmaan havukan hammas,
 Kokonkynnet kolmisorpat,
 Kolmihaaraiset harakan,
 Talia tapetun lapsen,
 Tahi tappajan talia,
 Perhon pehmiät sisukset,
 Mustalaisen lapsen kieli,
 Korvat koirankuontolaisen,
 Hivuksia hiijenimmin.

K a i k k i.

Paistakaam,
 Haistakaam,

*) Kelo, kuivanut honka.

Maistakaam:

Makiaa,

Takiaa,

Sakiaa,

Keittäkääm,

Heittäkääm,

Peittäkääm.

(Peittävät patasa,)

MAMMOTAR.

Kirpukettuja keräile,
 Runosauvasta sanoja,
 Kalmanjauhoja kamahlo,
 Loihtusuoloja loveen *),
 Kaalinkantoja katoksi.
 Kynä kyyhkyisen kylistä,
 Siivistä sinisen sirkun.
 Sipulilla siivet voija,
 Kynsilaukulla kyniä;
 Sulka rasvalla sulalla
 Hyyllä hylkeen sipaise.
 Rasvalla ratasta voija;
 Voija onnenolkapäitä,
 Jatka onnenohjaksia.

Kaikki.

Nokelaisia noijillen,
 Polviheiniä pojillen,

*) Lovi, rako, väli; loveen, väliin.

Ohakkeita orjillen,
Kurennuokkia kurjillen.

VAIVIATAR.

Maitoa mahon karihtan,
Känsät karpäisen jalasta,
Hikee hiiren varpaista,
Riijenmarjoja mauksi
Hierimellä hienontele.
Piirtäkääm pimeitä pilviä,
Lentävän sirkkuisen silmiä.

SYÖJÄTÄR.

Kupuvani kutkuttaa,
Syyleitäni *) syyhyttää,
Sääriäni särkeepi,
Kylkiluitani luistaapi.
Tuosta tunnen tulevan
Meijän työtä kuulevan,
Tomun tuhkan tuulevan,
Toeks kaikki luulevan.
Tulee tänne tunnoton
Kulkee tänne kunnoton
Kohti koitaapi kelvoton
Ovee avaapi onneton
Jopa totta tuossa on.

*) Syylet, käsnät.

10. KOHTAUS.

Entiset ja RUUNULINNA.

SYÖJÄTÄR seuroneen.

Terve Tervun isännällä,
 Suomen Suurell Ruhtinall,
 Kuninkaallen kuuluisall!
 Samati kuin sanoimma,
 Eilee ennen ennustimma.

RUUNULINNA.

Sanokaa nyt sanalla,
 Mahtaako löytyä manalla *),
 Kuka minun kukistaa
 Joka hätään jouvuttaa?

MAMMOTAR.

Jos ei satuta Sallinen,
 Niin ei kukaan maallinen.

SYÖJÄTÄR.

Taikka sun tappaa Sallinen
 Tahi ei kenkään maallinen.

MAMMOTAR.

Ei ketä vaimo vaivallaan
 Tuskall tuonnut maailmaan,

*) Manalla, sanotaan koska tahotaan sanoa, maan ja taivaan kannen alla.

Ruunulinnaa liikuta,
 Viisainta vikuuta;
 Ruunulinnaa Ruhtinaa,
 Jaloo sankarii satuta;
 Kuningasta kukista,
 Jollen ja kuuluu koko maa.

SYÖJÄTÄR.

Ennen kuolleet kuopista
 Juovat elävään tuopista;
 Ennen haamut haavastaan
 Kaatajansa kauhistaa,
 Kuin sinä keltään voitetaan.
 Ennen Anajoilt astuuvat
 Koivut kotiisi korkiat
 Pihais pihlajat pitimmät,
 Jaloin kaksin kaalamalla
 Likeneevät linnoasi;
 Ennenkuin kukaan uskaltaa
 Sinua vasten vastustaa
 Ennen kuin kukaan hirviää
 Valtais vasten hiiskua.

MAMMOTAR.

Ei kukaan sinua siirrä,
 Voine voittaa voimallista,
 Vahvinta pimiänvallan;
 Auringon valon ajalla,
 Päivänloistossa lopeta:

Ei kukaan kuutamalla
 Loistonohjalla otavan
 Eikä tähtiin eholla.
 Vahva olet valkialla,
 Jok on tuotu tuluksista,
 Kyvetetty kypeneistä,
 Kipunoista kiihotettu,
 Saatuna savun seasta.
 Varsin vahva valkiata.
 Pimeessä out pistämätön.

RUUNULINNA.

Jos Suuvuoron suku suinkin saa
 Periä valtakuntaa:
 Jos minuun loppuu loukkani,
 Ja sammuu minuun joukkoni,
 Se sanalla nyt sanokaa
 Ja ansaittunne anokaa.

SYÖJÄTÄR.

Emmä sult ehi rahoa,
 Vaan että teet paljon pahoa;
 Sill kostat mejan vaivamme
 Ja ostat mejan taikamme.
 Ei piä nyt enee kysyä
 Jos mielit meissä pysyä.

RUUNULINNA.

Enkä taho taijoistanne
 Enkä ennustuksistanne
 Tietä kuin sen tietyn tiijon.

SYÖJÄTÄR.

(Näyttäin kainalokuoppoan jossa näky käään kuin
pieni peili.)

Kaho alle kainaloni,
Käsikuoppaani kuvaile;
Kaho kauhistu katala!
Kaho onnesi osoa,
Väärän lykkysi lyhyyttä!
Kaho kasvoais katala,
Kaho konna kuontoasi,
Näe hirmuinen näkösi!
Yksin on ylpiä kuvasi,
Yksin muoto murhamiehen.
Sinuun siemeneis katoopi,
Häviää häväisty kanta,

RUUNULINNA.

Yksi muoto on yhellä,
Kaksi kasvoa kahella.

SYÖJÄTÄR.

(Näyttäin toista kainalokuoppoan jossa sa-
moinikään näkyy peili.)

Kaho kasvoa kaheksan.

(Näyttäin uuvestaan.)

Kaho kymmentä kaheksan.

(Vielä näyttiän.)

Kaho kaksikin satoa,
Suuvuoron sukupereä,
Aivan ainos Ruhtinoita.

RUUNULINNA.

Enkä taho taikojanne

Enkä seuraa seuroanne.

Poisi pakenen pahoista;

Eroon eriluontoisista.

SYÖJÄTÄR.

Olet pahoja pahempi.

Ilveksiä ilkiämpi,

Juuri julmempi petoja.

Kaikki Syöjättären seura.

Onneton,

Kunnoton,

Tunnoton,

Meteli ja murha

Ei ne jouvu turhaan

Eikä sanat sanojan,

Valat väärinvannojan.

Onneton,

Kunnoton,

Tunnoton,

11. KOHTAUS.

Entiset ja PIRJO.

SYÖJÄTÄR.

(Ruunulinnaa ja Pirjoa vasten.)

Panen paistiksi pakanat,

Murhamiehet murkinaksi,

Lihoillensa lientä keitän,
 Lepästä otan olutta,
 Veren viinana vetäisen,
 Suonivaahen vaassanani,
 Ketunkaljan kaljanani,
 Juoksevaisen juomanani

(Katoovat.)

3. TAPAUS.

(Ruunulinnassa.)

1. KOHTAUS.

RUUNULINNA, (Suurena Ruhtinana)
ja PIRJO.

RUUNULINNA.

Jopa joutuut vieraamme,
Jo tulevat tuttavamme,
Vaan Sallinen on vastannut
Ja Savisuullen sanonut,
Ett vaikka olen vaatinut
Ja ruunaus piot laatinut;
Niin tulkaan piru pitooni
Kulkekoon kehno kestiini!

PIRJO.

Niin leirissänsä nukkukoon
Ja laitoksilleni hukkukoon!

2. KOHTAUS.

Entiset, KANTOJUURI, ILVESLINNA;
KIERI ja muita sotaväenpäämiehiä ja
(jälkeenpäin murhamiehiä.)

RUUNULINNA.

Terve tultua tuttavillen,
Verrattomill veikkoisillen!

Kuta kuuluu kumppanillen?
Onko onni terveyven?

Moniaat seurasta.

Terve, terve kuninkaallen,
Suomen Suurell Ruhtinallen!

RUUNULINNA.

Oisi ollut toivottava,
Että oisi oivamiesi
Saatu Sallinen tiloillen,
Suuvuoron tuloa vuotan,
Kaihoon ukkoo Kantojuurta.

KANTOJUURI nuorempi.

Ei ou ukko unouttanna
Kuninkaansa kuhtumista,
Valtiansa vaatimista;
Vaikka vaivat vanhanmiehen
Estäävät ehätyksistä,
Halun haittaavat hyvimmän.

RUUNULINNA.

Paljon huonoutta paheksin
Uroon hyvän, uskollisen,
Taitavaisen tappeluissa,
Nerollisen neuvoissansa.

KIERI.

(Ruunulinnallen.)

Kaksi miestä kauhiata,
Hiijenhirmuista näöltä,

Porstuvassa poikinensa
 Teitä tahtoovat tavata,
 Pari sanoa sanoa
 Teijän käskynkäymisestä:
 Luvun luulevat olevan,
 Heti heiltä heitettävän,
 Tilin teillen tehtävänä.

RUUNULINNA.

Anna astuut aittaiseesi
 Kesäkeljaasi *) mäneevät:
 Eli lie esituvassa
 Heijän parempi pakista.

(Astuu esitupaan.)

1:en Murhamiesi.

Katsho nygöi kallishpäämme!
 Ei skult hae hallitushta,
 Vaaih kengään vallitushta,

RUUNULINNA.

Sull on veitenpää veressä,
 Punassa on puukontuppi.

1:en Murhamiesi.

Netshe on shusta shuvuoron
 Harvah hambaan kiashta.

RUUNULINNA.

Joko on suora Suuvuoro,
 Pohjan ukko poikinensa.

*) Huoneiset, suljetuksissa; niinkuin Valamossa ja Kononsaarella.

2:nen Murhamiesi.
 Poiga poishi kynshishtämme
 Hämäräshäh hämmentiishäh.

RUUNULINNA.

Paras palkka paenneelta
 Oisi ollut outtamassa:
 Tässä nyt on tältä työltä,
 Tältä käskynkäymiseltä;
 Vaikk ei täysin täytetyllä?

(Antaa heillen rahaa.)

Vaan on vielä viisi miestä,
 Viisi viisasta petoa,
 Päästettävää päiviltänsä;
 Rätty räivä ensimmäinen,
 Ruunulinna runsaspoika,
 Halliparta Haapalainen,
 Simanainen sileeleuka
 Vastauksissa varsin varma,
 Näöltänsä näsäkuokka.

Neljästä satoa neljä,
 Sallisesta viissatoa,
 Koko tukulta tuhannen
 Annan, ilman arveluta,
 Tuumimata tuppoaisin.
 Vielä muistan murhamiehet
 Avaroilla antimilla
 Vielä virkoin ylemmän,
 Panen palkanottajiksi.

(Itsekseen.)

Taikka teijätkin tapatan,
Murhatekoin tietettyä.

PIRJO.

(Ovelta.)

Kuinka minun kultaseni,
Viivyt vieraihen tyköä?
Viel on seura seisallansa,
Vielä ilman istumata.

(Ruunulinna astuu sisään.)

Murhamiehet.

Josh oishi tuppoovaah tuhannen
Ruunulinnan Ruhtinashtah!
Nygöi shaishimmah shamassah
Yhell veitshemme veollah,
Yhell rauvan ratkannollah
Kogo summan kobriimmeh,
Kamahloimmeh kaigen kashnan,
Kaigen kullan kukkaroommeh,

(Ovi suletaan.)

RUUNULINNA.

Elkätten pahaksi panna,
Vihastua viipymistä,
Aivan tärkeetä asiita,
Pian tehtävää tekoa
Kuhuttiin kuulemaan.

PIRJO.

(Ruunulinnallen.)

Pöytä pyöreepää katettu
Vait on päällen valmistetut

Lautaiset on laitettuna:
 Sekä pullot ja putelit
 Puiset maljat ja putinat *)
 Paistit pannut laavullensa,
 Pian tuovat piiraisia,
 Juomat joutuuvat samassa.

RUUNULINNA.

(Seurallen.)

Istuutukaaat laatimata.
 Valmistautukaaat vaatimata,
 Osotusta outtamata.
 Kuka kuhunkin sattuupi
 Sikäli kuin mahtuupi.

ILVESLINNA.

Kuinka käyvä kunnnekkään
 Kuin ei istu kuninkaamme
 Asettauvu armiaamme.

RUUNULINNA.

Viimeks vieraihen jälestä,
 Sopii istua isännän.

(Antaa merkin, seura istuutu ja Suuvuoron haamu Ruunulinnan istuimellen Ruunulinnan keksimätä.)

Olen kauvan outtanunna
 Suuvuoroa vuottanunna.

(Havaihtee haamun ja hämmäistyy).

*) Putina, Korvaniekkä tuoppi.

Kuinka kulet kuhtumata,
 Valmistavut vaatimata,
 Kuin et kuullut kuhtumista,
 Vastannunna vaatimista?
 Mitä silmäilet minua,
 Mitä haavojais hajotat,
 Vihojaisi miksi viskot!
 Kasvo kaunis kauhistuupi,
 Hiijen hirmuiseks näkösi,
 Muoto muuttuupi rumaksi
 Naama naamarin kuvaksi.
 Ikeniäis irvistelet!
 Millä heitteä heristät,
 Millä tahtoisit tavata?

(Loikastantuu sivullen.)

ILVESLINNA.

Niinkuin kuuluupi kuningas
 Ei ou enee ennellänsä:
 Murhe muutoksen mukana,
 Osa kova korkeuven.

PIRJO.

Elkkää hätäillä hänestä,
 Ei se vaivojaan valita,
 Taija tauvistaan puhua;
 Vaiva vanha lapsuuvesta,
 Piina pienenä olostä
 Tahtoo toisinaan tavata:

Vaan se kohta kollahtuupi *),
Heittää heti heikkouven.

RUUNULINNA.

Voi Suuvuoro sun suutasi!

Voi ilkiäst irvistelet!

Voi julmanjuoninen!

Jo julmat hampais hakeevat

Ja puremaan puuttuuvat.

(Juomatuoppi liikkuu ja juoma vähenee.)

Jo nyt kuollutkin kuopastaan

Nousi juomaan tuopistain.

(Seura eroaa hälinällä jota ei saata selittää.)

PIRJO.

Kuinka minun kultaiseni;

Kninka kummia kuvaillet,

Mietit tehtyjä tekoja?

*) Kollahtua, parata, parantua.

4. TAPPAUS.

(Sallisen leirissä)

1. KOHTAUS.

Ruhtinas JUURIKKI, SALLINEN, sotaväenjuohattajija ja sotaväkeä.

SALLINEN.

(Näyttään sotaväkeä Juurikillen.)

Tuossa on turvakseis tuhansi

Toinen tuhansi tulossa

Kaikki Karjalan uroita,

Uskoliiset urholliset,

Varmat käskynkäymisessä.

Räty leiriin lennättääpi

Poikajoukon jousinensa.

Simanainen siivopoika,

Kulettaapi Kuussatoa

Vähilleen hevoisväkeä,

Kaikki tuovut Karjalasta.

Vielä viimestään tuhannen

Haapalainen hallihtoopi.

Savolaisia samaite

Kakstuhatta Kantojuuri

Asettaa Aronmäellen.

Lalli vanha lautamiesi

Hiivii tänne Hiitolasta,

Hättyttää Hämeenväilla,
 Tijnainen Tiviän kautta
 Varajouset jouvuttaapi,
 Toiset vasamat varoillen,
 Jänteet jätetyt jällellä:
 Jott on muutto murtuneillen;
 Vaihos vastalaitetuista.
 Ruttoisasti Ruunulinna
 Tekee yhtä Tervuntieltä,
 Tervunjoilta jouvutaksen.

R. JUURIKKI.

Kuinka kulta Salliseni,
 Isän siunatun siainen,
 Uskot mokommaa urosta
 Jok on surmaajan sukua
 Veljenpoika veihtiniekan?

SALLINEN.

Jos on kohta konniakin
 Hänen suuressa suvussa;
 Niin on oivamiehiäkin:
 Liijatenkin Ruunulinna
 Jota pelkeät peoksi.

R. JUURIKKI.

En epäile ensinkään
 Koska olet koitellunna,
 Nähnyt tarkaksi tapansa,

Laatusa lailliseksi.
 Vaan elä pane pahaksi
 Että herkästi epäilen.
 Esimerkit ennennähyt
 Epäilyksiin ereytläävät

SALLINEN.

Oisin tahtonna tavata
 Ruunulinnan ruunausta
 Suomen Suureks Ruhtinaksi.
 Vaan en vielä varsin tiennyt,
 Asiata arvannunna,
 Murhanmuotoo miettinynnä.
 Eikä tunti ollut tuttu,
 Koska korotettasiin,
 Konna muita korkeemmaksi,
 Suomen Suureks Ruhtinaksi.
 En tavannut Taipaleella
 Kaupunnissa kannoisessa
 Enkä tuonne ennättännä:
 Kyllä tanassaan tavoitan
 Otan kiini kiijeksessä *)
 Kierran pettäjän pesäänsä
 Ketän kelmin luolassansa
 Konnan koissansa lopetan.
 Jo on yltä ympäriisä
 Kaikki salmet salvattuna,
 Vahvat aijat valmistetut,

*) Kiijes, pesä, luola.

Teillen tehtynä veräjät
 Joissa vahit vartioivat;
 Eivät päästä ensinkäüä
 Eikä eis, tahi takasi.
 Kuka kulkia tuleepi
 Sekin siihen seisattuupi,
 Josta vahit vahvistuuvat,
 Keräytyypi keksijöitä.

R. JUURIKKI,

Minä miessä ensimmäissä
 Tahon tappajan tavata,
 Ennen muita murhamiehen,
 Koen tuonne kostamaan
 Surmaa surkiaa isäni,
 Kuolunvaivan vanhempani,
 Mustan murhan muistettavan.

2. KOHTAUS.

Entiset ja SIMANAINEN.

SIMANAINEN.

Jo on joukot kulkemassa
 Jo on kärrit käännettynä,
 Rossivaunut valmistetut.
 Aina Anajoilta asti
 Meijän miehet merkkilöiksi
 Ottivat salosta oksat:
 Pitkät latvat pihlajista;

Koivut miehenkorkunaiset
 Meijän sankarii salaavat.
 Ettei ennen aikojansa,
 Jouvuttua Jousimäillen,
 Lopotista loittosalta,
 Linnantorista tokata,
 Nähä laitosta lasista,
 Meijän menoa älytä,
 Ikkunasta ilveitä,
 Säiky vahit Säkkinmäillä:
 Vähä väki västingissä
 Tiije tienoilla olevan
 Eikä linnoa likellä;
 Niin ei vahit valmistauvu
 Vastarintaan vartiansa,
 Ennätä eteen juosta.

R. JUURIKKI.

Minä sinun sivullasi
 Tahon ensin ennätteä,
 Tahon tappajaa isäni,
 Opastaa *) omalla käillä.

SALLINEN.

Elä kiirehi kisaan,
 Elä surmaasi ehätä!
 Julmat juonet juuttaalla,
 Pahat aineet pahalla.

*) Opastaa, opettaa, rangaista.

Ruunulinna runsasmiesi,
 Miesi vahva miekkaisilla,
 Vahva vasama käsissä,
 Jousi käissä joutuisampi,
 Aivan tarkka tapparalla:
 Se kysyypi kymmeniä,
 Vaati varsinkin kaheksan
 Miehiä keskenkertaisia.
 Männään kaiken kansan kanssa
 Jouvuttautaan joukoltansa:
 Niin et tarvihe tapella
 Yritellä yksinäsi.

Minä miesi varsin valmis,
 Minä koittelen kovasti
 Kaksikimpussa kisaten,
 Jos on miekka mieltä myöten,
 Jos on terältä terävä,
 Jos on vahva varreltansa,
 Käen piolta pitävä.

Minun miekkani mitalta
 Puolta pijoja pitempi;
 Vaikka vanhuus on varana,
 Vaivat tuskat turvanani,
 Vaikka käsi käppyrässä,
 Kyttyrässä kyynäspääni,
 Peukalo perintakaisin,
 Sormet jäykät solmekkeilta,
 Suonet sortuneet soassa,
 Haavoitetut hartiani,

Tunnen tuntoni sanovan,
 Omantunnon tuomihtevan
 Ett on terveemmät tekoni.
 Häll on syvän sykkyrässä
 Tunto turmeltu peräti:
 Tuosta tulee pi tutista,
 Varsin varmati vavista,
 Hätäytyy hälytilassa.

R. JUURIKKI.

Niinpä tunnon tuomariksi
 Ottoa minäkin mielin:
 Enkä päätöstä epäile,
 Asiain on aivan selvä,
 Juttu julkea peräti.

(Simanaisellen.)

Lähemmä lävite kansan
 Että ennen ennättäisin,
 Ennen muita murhamiehen,
 Isäin tappajan tapaisin,

(Ratastaa pois Simanaisen kansa.)

3. KOHTAUS.

SALLINEN, PARVIAINEN ja Sotaväkee.

SALLINEN.

(Parviaisellen.)

Sinä keskusta kehoitat
 Yllytät ylösmänöön,
 Aina linnoa liketen.

Haapalainen hallihtoopi
Joukon varman jousillansa,
Aivan tarkan ammunnessa.
Räty seuratkoon selusta,
Poikajoukon juohattaapi
Himohirrestä sivuute,
Kuoksivuoren kukkulaite,
Hiijenmäite hiivimällä,
Hiljaan ilman hiiskumata.
Niemen kiertää kiiruisasti,
Sivun salmesta salaite,
Laikanlahen laksoiseen,
Pohjanlahen pohjukkaan,
Veneetä vetlä myöten.
Siell on laksi aivan laaka
Ylikaalaakseen kapia,
Pohja tallata tasainen:
Ilman kiinteitä kivitä,
Mäkisitä mättäitä:
Ei ole haittana hakoja
Eikä kuusia kumossa,
Kaatuneita kannoillensa.
Siellä löytää selvän jälen
Kujosilta kuusikoite
Kohti hovin koivukkoa,
Polun heti portin luokse.
Sen jo kahtoi Kantojuuri,
Simanainen silmäili,
Keräytyissä kestikunnan,

Määräisiit mäen aluksen,
Vuoren kylen kyynäroivät,
Sauvoit salmen päästä, päähän.
Nopiasti vuori nouse
Kule ylös kukkulaite;
Siellä yhteen yhyymä,
Siellä kättä käppäjämme,
Teoiltamme tervehimmä!

5. TAPAUS.

(Ruunulinnassa.)

1. KOHTAUS.

RUUNULINNA, PIRJO, MARJA ja
SAVISUU.

RUUNULINNA.

(Havisuullen.)

Tokko taijat tauvistansa
 Puoskaroija puolisooni;
 Parannella pahastansa,
 Vaputtaa vaivastansa,
 Päästää päänsäheikkouvesta.

SAVISUU.

Isäin ol Koharist kotoisin,
 Ukon ukko Ungerista,
 Enontekistä emäni,
 Ite synnyin Ingerissä.
 Kerran oun Kemissä käynyt
 Toisen kerran Torniossa.
 En ou noita en näkiä
 Enkä kuitti kummastaan;
 Kuulin kumminkin isältä,
 Kuulin kummia sanoja,
 Opin loihut loihtioilta,
 Kuluissani kummat kuulin.

RUUNULINNA.

En taho teistäsi tiliä,
 Enkä kurja kuluistasi,
 Sano saastainen sanalla,
 Tokko toivot terveyven
 Enelleen emännälleni,
 Valmistavais vaimolleni?

SAVISUU.

Valta julkisen Jumalan,
 Valta vanhan Väinämöisen.
 Lopun eillä kaikki loihut
 Turhat kaikki Kalmantuhkat,
 Avuttomat arvanlyönnät.
 Vaan en jätä vaivassansa,
 Heitä heikkona avuta,
 Ja kuin kahon kaiken yötä
 Hoijan huommenen tulollen
 Aamuisillen asti valvon,
 Loihtiin lankian loveen;
 Ehkä haltiissa havainnen,
 Äsköin innossa älynnen,
 Ehkä nähä ennättänen,
 Taiten taitaon tavata,
 Vasta saattanen sanoa,
 Varmemmasti vaivanluonnon.

(Ruunulinna astuu ajatuksissaan esitupaan.)

PIRJO.

(Itkseen.)

Pahatekoo jos pakenet,
 Pelännet petollisuutta,

Niin et koskaan kohoa,
 Etkä pääse vallan päällen.
 Tapa, tapa taitavasti!

SAVISUU.

Puhukaatten puhtaammasti,
 Valittakaa vaivojanne.
 Mikä kipu kiusoapi,
 Mikä vaiva vaivoapi?

PIRJO.

Jos out ite typerä
 Niin jätä mullen kypärä.
 Jos täytyy tätinimiestä,
 Enoa oman enoni,
 Käsittää omalla käillä;
 Niin on ruunu mun omani,
 Ainous oma ansioni,
 Hallitus on hankkimani,
 Valta multa valmistettu.
 Tapan tarpeessa sinunkin,
 Hävitän hätätilassa,
 Kansanpääksi päästäkseni.

(Käsittää veiten jolla hepäisee Savisuuta.)

SAVISUU.

Ketä tahtoonon tavata?

MARJA.

Tahtoo ylkäänsä tavata,
 Miettii miestänsä telata.

RUUNULINNA.

(Takaisin tullen esituvasta.)

Mitä out miettinnä hyväksi,
 Avulliseksi arvellunna,
 Kelvolliseksi keksinynnä?

SAVISUU.

Eipä taija taijoistamme
 Heillen tulla helpoitusta,
 Muutontoivoo murheessansa,
 Heijän tuntoa turmeltua
 Tunnonvaivat vaivoaavat.

RUUNULINNA.

Niin en taho taikojasi
 Enkä ehi loihtujasi.

2. KOHTAUS.

(Ulkona illanpiinetessä.)

RUUNULINNA.

(Yksinään.)

Kuulen kummia puheita,
 Koukkusanoja kokoilen.
 Kuuluu kansassa kapina,
 Taitaat arvata asiat,
 Vaan en kumminkaan vapise,
 Muuta muotoa mureesta;
 Enkä lankii lausunnalla,
 Enkä puheista putoa,

Kaikki kansa kannetuita
 Synninsiemen syntyneitä.
 Mehtä melkeen etäällä
 Anajoen alangolla,
 Pohjoispuolin Pohjanmaata,
 Lapinkansan laiteilla.
 Eikä ennätä kesässä
 Kulkemaan Kurkijoissa,
 Poikki Pohjolankyleä:
 Eikä koskaan koivukoita,
 Kuunapänä kuusikoita
 Nähty kussaan kulkemassa,
 Maata myöten marssimassa.
 Mikä valo valkiata?
 Kaikk on tuotu tuluksista,
 Kyvetetty kypeneistä,
 Kipunoista kiihoitettu,
 Saatuna savun seasta.
 (Muistaa Suuvuoron haamun ja sanoo kauhistuksella.)
 Vaan kuollut nousi kuopastaan
 Juomaan minun tuopistain.
 Eiköön veitty vertauksia,
 Jotka saattoivat sanoilla
 Kahenlaisilla, katalan
 Ansaan aivan ansaittuun.
 Vaan en paikalta pakene,
 Liihennäyyk linnastani,
 Kurkijoista kunnekkään.
 Pako pelkurin pelastus,

Hunto luonolla aseena,
 Makaan omassa majassa,
 Uuvun uutimeen omaan:
 Outan onneni osoa,
 Palkintoo pahatekoni.

3. KOHTAUS.

Entinen ja KIERI.

(Tulisoitto käissä.)

KIERI.

(Hämmäistyksissä.)

Voi, voi, voi en sa sanoa voi
 Minkä sa sanoman Savisuu toi!
 Ku kuule kultainen kuningas,
 Su suomen Su suuri Ruhtinas;
 Minkä me metelin mejjän maass
 Sallinen on sa saattanna taas.
 On saanut sa sata tuhatta
 Joita hän taijolla juohattaa
 Ja kohta me meitä kohta:
 Ku kulkiin Mustaltakummulta
 Po poutalan pohjoispuolelta.
 Mehtä A anajoin salosta
 Ko kohta on mejjän talossa;
 Kurkijoin rannoillen kuusia
 A ajautuu alti uusia.

RUUNULINNA.

Mitä ilkiö ikität,
 Mitä änkytät älytön?

Kuinka papellat pakana
 Jämsytät jäniksenpoika?
 Sun on pelko pehmentännä,
 Tuska äänesi tukennut.
 Puhu puhtaasti asiat,
 Sano selvälteen sanomat,
 Laske lauluun kitasi!

KIERI.

(Seuraten Ruunulinnan neuvokkia laulaa.)

Sillan voitti Simanainen.
 Juosten Juurikki ajaapi,
 Täyttää tänne täysin koivin,
 Rataskilpi kiirehtinnä
 Heijän joukkoon joutununna.
 Meijän miehii melkojoukko
 Pakoon painettu pahoilta.
 Kallo kaivoin kellariisa
 Sanoin jäykäks jänteensä,
 Vasamoitaan vaivaisiksi,
 Piilii pistämättömiksi.
 Tyvi tyhjää tynnöriä
 Pitää piilopaikkanansa,
 Johon joutu tuskassansa,
 Pelossansa peitteliisä.

RUUNULINNA.

Jos sie valetta vatustat,
 Typötyhjijä höpäjät.

Niin sun hirteen nijotan,
 Sillanpahtaasen siotan,
 Ripustutan ristikollen,
 Kuinka Anajoilta asi
 Voipi mehtä meillen tulla,
 Laatokkaan Lapinmäiltä?

KIERI.

(Aina laulain.)

Anajok on aivan läsnä,
 Koitsanlahen seiväskorpi,
 Paraita Parikkalassa,
 Näistä saloista sakein.

RUUNULINNA.

Olkoon kielesi kirottu,
 Olkoot saastaiset sanasi!
 Ei ikään Ilveslinna,
 Eikä jäta Kehnokenkä
 Heitä Hännikäs hätään.
 Sano sanomat minulta,
 Että joukkoin juohattajat
 Kohta kereevät kokoon,
 Ketä kohtoovat kotona,
 Ketä keksiivät kylissä,
 Kaikki kantajat aseihen.
 Jok ei tahtone tapella,
 Eikä tohtine torua;
 Sitä kaikki kaatakoon,
 Sota joukko sortakoon,

Kaikki kahtokoon häjyksi.
 Heittäkää he miekat meillen,
 Vartioillen valtakunnan,
 Aseensa auttajillen,
 Miekat miehilleen käsiin.

3. KOHTAUS.

Entiset ja MARJA.

MARJA.

(Itkiin ja parkuin.)

Pikaisesti Pirjoisenne,
 Ruttoisasti Ruhtinani,
 Juoksi mejän joukostamme;
 Tahtoi porttia tavata,
 Paetaksensa pahoja.
 Paljo väkeä väkise,
 Suuri joukko joutuisasti
 Päällentunkeutu tukulla,
 Tunkeutu monin tuhansin;
 Kaunis kaettiin kaullen,
 Soma sorkiltaan lipesi.
 Ei kahottu kauneutta
 Eikä nähty nätteyttä,
 Koreutta korkeutta,
 Huonoutta hoksattuna.
 Tallattiin tantereellen
 Josta joutui joukon alla,
 Paljon kansan kantapäissä,

Raatonä kiviraviin,
 Kivikuoppaan kuoliana:
 Varsin henkeä vajilla,
 Varsin vapa vaivoistansa,
 Tuiti päässyt tuskistansa,
 Hopustansa, huolestansa,
 Pelostaan peräti päässyt.

RUUNULINNA.

Eikö henkee helmeäkään,
 Joko loppunna lopeti?

4. KOHTAUS.

Entiset ja Ruhtinas JUURIKKI.

R. JUURIKKI.

Jo on henki helvetissä,
 Kostonjoillen joutununna,
 Kipukoskeen kovaan:
 Sinne vuottaapi sinua,
 Kuhtuu murhakumppania,
 Toveriisa toivottaapi.
 Totta torvea perästä;
 Totta kiirehi kipuun,
 Pyri perkeleen peliin,
 Rymähenki helvettiin,
 Piinattavaksi pirulta.
 Kypäräis on kylvetetty
 Suomen veljesten verellä;

Ruunusi on ruskoitettu,
Punatut sinun pukeesi.

RUUNULINNA.

Vielä verta veikkoiseni,
Vielä puuttuupi punoa,
Ruskiata runsaasti.
Vaan en huolisi hoputa,
Tappaa tarpeeta sinua.
Siirtäyy sinä sivullen
Anna partasi parata,
Anna kasvon karvettua,
Runkais tulla runsammaksi,
Hakovammaks hartiasi.
Ennenkuin kulet sotaan
Vasten vanhaa sankaria,
Kaho kansoimme kisoa,
Taitavampiin tappelua,
Ja jos joutut voiton päälle,
Ota omasi takaisin
Ruunauttauvu Ruhtinaksi.

R. JUURIKKI.

Min en siirtäyy sivullen,
Minä miessä ensimmäissä,
Tahon kansasi tapella.

(Töyteä hänen päällensä. tappeleevat seuraten toinen toistaan Juurikki haavoitetaan ja viijään pois, Ruunulinna keksii Sallisen liikenevän senronceen.)

5. KOHTAUS.

RUUNULINNA ja SALLINEN seuroneen.

RUUNULINNA.

Tässä satun Salliseen
 Kuuluisimpaan kumppaniini!
 Mitä kuuluu kumppanillen,
 Mitä Sallinen sanoopi?

SALLINEN.

Eipä kuuluu kummempia
 Savon metissa satuja,
 Kauhistusta Karjalassa,
 Eikä tuskoa turusta
 Hälyä Hämeenmaalta:
 Knin onn kuullut Kurkijoista
 Kaupunnista kauhiasta,
 Linnasta liki mereä
 Laajan Laatokan lahesta,
 Saarettoman saapuvilta.
 Kuin on kultainen kuningas,
 Suomenmaaamme suojelia
 Surkiasti surmattuna,
 Peretty peripahoilta.
 Jota suuresti suremma:
 Vaan nyt kosto kohtoapi,
 Tapovaa tavcilta palkka,
 Palkka pahoilta teoilta.
 Ei suvaihte Suur Jumala,

Vääreyttä Väinämöinen
 Ilkeyttä Ilmarinen,
 Totuudessa kaikki toivo,
 Hyveys hyvissä töissä,
 Siunaus on siveydessä,
 Turva tunnossa hyvässä.

RUUNULINNA.

Elä ylly ystäväni,
 Sukulainen armas suutu!
 Hyvä Sallinen satuta
 Ihteäsi innollasi,
 Tupoturhaiseen sotaan,
 Kapinaan kauhiaan,
 Tointapuuttuvaan toraan!
 Ei mua syntinen syseä,
 Eikä laita vaimonlapsi,
 Eikä kannettu kaota.
 Mull on voima, mulla voitto
 Kaikkein kannettuini ylite,
 Joita vaimot vaivallansa
 Synnyttäneet synnissänsä,
 Saattoit saastaisuuvessansa,
 Lankiaavat vaimonlapset
 Minuu miekkani terällä,
 Minun tarkan tapparani,
 Elä ylly ystäväni,
 Sukulainen armas suutu!

SAILLINEN.

Olkoon susi sun sukuusi,
 Verikoira veikkoisesi,
 Metänohto orpanasi!
 Elä uhkoa uroa,
 Vapisuta vanhempaasi!
 Ei se vaatiissa vاپise
 Uros uhkalla jätise,
 Jok ei vaaroissa vاپise
 Hämmästy hämytiloissa.
 Heitä pois heristämiset,
 Unohuta uhkaukset:
 Ei ne tapa taitavata,
 Eikä voita voimallista;
 Jok on tottunna tosiin,
 Jok on kovuutta kokenna
 Vaarapaikkoja valinnut.
 Ei surunna mun sukuni,
 Eikä itkennä isäni,
 Eikä äitini älissyt,
 Valittanna vanhempani,
 Murehtinna mun emäni,
 Kantamista kankiata.
 Erinäist eloontuloa.
 Ukonilma irtautti
 Minun emästän erite,
 Kantajasta kaunoisesta.
 Tulin tuskata eloon,
 Varsin vaivata valoon,

Ei emäni ennättännä
 Tuntea tulista nuolta,
 Ukonnuolta nopiata,
 Joka hänen häästä päästi,
 Vapautti vaivastansa.
 Kohta kuoli koskemata,
 Tuskan tuntemattomana,
 Vaivojaan valittamata.

6. KOHTAUS.

Entiset, ja HAAPALAINEN (rahtain) ja
 PARVIAINEN.

HAAPALAINEN.

(Antain hevoisessa käskyläiselleen sanoo Sallisellen.)

Kaikki kansa kaupunnissa,
 Vähä väki västingssiä,
 Joka ei joutunna pakoon
 Kehnokengän keimeniin,
 Ilveihen Ilveslinnan:
 Meijän merkimme valihti,
 Otti meijän oksiamme:
 Sekoittautu seuraamme,
 Yhistäyty yksinmielin,
 Kuin ei vahit vastustellut,
 Taukoisimma tappelusta,
 Herettiin heristämästä,
 Niin nyt on typöisen tyyni
 Ettei hiisku hiirenpoika,

Eikä ammu ampujainen,
Pistä ihmistä itikka.

SALLINEN.

Haasta sitten Haapalainen
Toiste toimita asiat,
Vasta valmista lukusi!

(Ruunulinnallen.)

Ruvetaanko Ruhtinani,
Mittailemaan miekkojamme?
Alamaisesti alotan.

Vasten hattua hakata

Kohti syväntä sysätä.

(Ruunulinna horjuu ja vapisee.)

Eipä huaju hurskas miesi.

Vapa sankari vapise.

Valihte parempi paikka,

Tanner tasainen tapella.

RUUNULINNA.

Ei vahva valihte maata,

Sankari salatiloa.

Kaikki paikat on paraimmat,

Keot kaikki kelvolliset

Voiton maaksi voimakkaallen.

(Kauvan tappeltua Ruunulinna kaatuu.)

Nyt oun varsin vallassasi,

Päästä pian pilkastasi!

SALLINEN.

Sun oliit saappaisi savessa

Lipokkaksi liettyneenä;

Jalo jalkasi lipesi
 Josta kaavit kaksinkerroin
 Nurin nuljahtit jäsenet.

RUUNULINNA.

Enkä ano armoasi
 Vaai valituksiasi.

SALLINEN.

En kaa miestä kaatunutta,
 Enkä hosu horjunutta,
 Enkä tapa tantereella
 Ketä ketään keolla;
 Joll ei ou pää tasalla pääni,
 Naama vasten naamoani.

RUUNULINNA.

Multa murtu kortikkani,
 Miekka katkesi kaheksi.

SALLINEN.

Akka on aseeton miesi,
 Varuksita vaimonlainen
 Lapsenlainen laitumella,
 Keolla kepiämielen,
 Syyttömimmän syrjällänsä,
 Pahan puoskan palleellansa *),
 Pahempi pahoja lasta

(Ruunulinna nousee seisalleen.)

*) Palleellaan, kupeellaan (enimmittään leikkipeleissä).

En lyö miestä miekatonta,
 Sapelitonta satuta.
 Tempaise terävä miekka
 Tempaise teräsekainen!
 Ota keihäs keltä keksit
 Taikka piikki jolla pistät
 Tahi tappara terävä,
 Taikka jousi aivan tarkka,
 Joss on varmimmat vasamat!
 Nouvata nopiat nuolet!
 Ota miekka miehiltäsi,
 Saattajiltasi sapeli!

PARVIAINEN.

Missä hänen miehijänsä,
 Missä yhyt ystäviinsä?
 Kuka hällä kumppanina.
 Ne on antanna aseesa,
 Ite istuuvat lymössä,
 Tahi juosseet jousinensa,
 Pakoisallen näiltä paikoin.

SALLINEN.

Miestä autetaan asiissa,
 Tarvihtevaa tarpeessa,
 Matkakumppanii kulussa.
 Mulla on mukona kaikki
 Varustettu valmiiksi,
 Varmati sinua vasten.
 (Tuuvaan kaikenlaisia sotaaseita.)

Annan miekan aikamiehen,

Ota ase aivan tarkka;

(Ojentaa miekan.)

Jok on mellolta mehevä,

Jok on terve teräkseltä,

Joka jouhen halkaiseepi,

Karvan jakaapi kaheksi!

RUUNULINNA.

Heitä pilkka pitkällinen

Tapa kerta kerskaamata,

Kerta keihäällä sysäise,

Sysäise syväntä kohti,

Anna surma armostasi.

Yksi henki on yhdellä,

Yhteen henkeen yhdeltä

Surman suostua pitäisi.

SALLINEN.

Oisit aivan ansainnunna

Rangaistuksen raskaimman,

Surman kalta surkiamman;

Oisi piiskata pitännä,

Käkisalmen saapuvilla,

Tahi Taipalen kauilla,

Pää hakata pääpesässä

Jossa Ruhtinaks rupesit,

Sitten raato rannikollen,

Panna pahtaihen nenään,

Ruunulinnoa likellen.

RUUNULINNA.

(Ottain miekan tøyteä Sallisen päällen.)

Muita murtaisın satoja

Tuhansia tukkuaisın

Piettyä mokomman pilkan

Sanottuu sanoja näitä.

Vaan on vaipunna väkeni,

Halvautunna hartiani.

Toisinaan unissa uuvuin

Näännyin nähessä näköja;

Nyt on sattunna samaite

Varsin valveilla olossa.

SALLINEN.

Annan aikoa havata

Heikkouvestasi herätä.

Uenkakkiat kaota

Painajainen lyö pakoon.

RATASKILPI.

Sie out pahin painajainen,

Kakkiaista kauhiampi,

Tapa tahikka tapata.

(Muistain Syöjätteren sanoja, sano itekseen.)

Pimeessä oun pistämätön

Varsin vahva valkiata.

(Kierillen joka kantaa tulisoittoa.)

Tukeuta tuli veessä,

Vesilääsössä läkäytä.

(Kieri pistää tulisoiton veteen, tuli snmmun Ruunulinna tøyteä Sallisen päällen, mutta samassa nousee suuri valo tulimaoista, joita löytyy paljonessa ympärillä.)

Tämä on valo valkiata;
 Eikä tuotu tuluksista,
 Kyvetetty kypeneistä,
 Kipunoista kiihoitettu,
 Saatuna savun seasta,
 (Tappeleevat Ruunulinna kaatuu, sanoin.)

Niinpä Sallinen satutti,
 Niin sysäsi syntymälön,
 Kuin osottiit onnennejot,
 Onneneukot ennustivat.
 Kosk en ennen ennättännä,
 Häntä tieltäni telata.

7. KOHTAUS.

SALLINEN, Ruhtinas JUURIKKI (havoi-
 tettuna) HAAPALAINEN, sotaväinpää-
 miehiä ja sotaväkeä.

SALLINEN.

Valmistautukaam valallen,
 Onnee toivomaan totista,
 Pitkää ihanaa ikeä
 Suomen suurell Ruhtinallen,
 Juuri vissist Juurikillen.

R. JUURIKKI.

En minä valoja vaai,
 Ystävyys ylemp valoja;
 Paraat valat palvelukset,
 Teot tehyt toimellensa;
 Joita outta osottanna,

Näihenasti näyttänynnä.
 Mull on lujat lupaukset,
 Valan vahvan vasta vannoin;
 Kostoakseni kovasti
 Kuolunvaivaa vanhempani,
 Surmaa surkiaa isäni,
 Vaan ei valtaansa periä
 Eikä ruunuu Ruhtinoihen.
 Enkä kärsi käsitteä,
 Hallitusta haisevata
 Veikkokuntani verellen,
 Enkä paljolti paheksi
 Vallan vaikian eroa,
 Enemmän eroa teistä
 Yläisistä ystävistä,
 Surun suruissa sukuuni.

SALLINEN.

Kuinka kultainen kuningas,
 Jätät meillen jäähyväiset,
 Mielikarvan meillen saatat,
 Jotka tahomma tapella;
 Heittää henkemme ilolla.
 Vahvistukseks vallallesi?
 Ihastunna kaikki kansa,
 Sotajoukkosi soria
 Valtais vastaanottamista,
 Koska koit kostamaan
 Koiruutta kovin kovoaa.

R. JUURIKKI.

Enkä kosta kokema,
 Voinnut voittoa petoa.
 Sie out kaatanna katalan,
 Palkinnut pahatekonsa,
 Suojellunna suomenmaamme,
 Vapauttanna valtakunnan,
 Vääryyvestä vartäjänsä.
 Sullen suomi kuuliainen,
 Sie out kauvan kahtonunna,
 Etujansa ehtinyssä.

(Sotaväillen.)

Antakaamme ansainneellen
 Ruunu Suomen Ruhtinoihen.

(Sotaväinpäämiehillen.)

Ruunu suokaa Ruhtinoihen,
 Ainouven ansainneellen.

HAAPALAINEN.

Jos et rupee Ruhtinaksi,
 Kuka suomen suojelooi?
 Ketä totteloot torujat,
 Keltä kerätään sotiat
 Yhistämään ylpeitä?
 Sitt on valta varsin auki,
 Vallattomat vallallansa,
 Rajat, rannat aukeneevat,
 Tuumat käyvät turmiollen,
 Huolenpiännät hupaan.

R. JUURIKKI.

Ylimäiset ystäväni!
 Harmaakarva Kantojuuri!
 Hammassato Haapalainen!
 Rataskilpi kiitettävä:
 Ruunulinna liijatenkin!
 Ja munt mukana olevat,
 Jotka Sallisen sanoja
 Kuulleet kaikissa kuluissa.
 Kuulleet kunnan kumppania;
 Arvot asianomaiset,
 Aina tutut tunnoltansa,
 Sukulaiset suosiolta,
 Sovinnolta suomalaiset,
 Sanokaatten sallisellen,
 Varsin mejän vanhemmallen,
 Isänisällen ijältä,
 Ettei teistä erkaneisi,
 Ettei heittäsi hätään,
 Jämistäyy jättämään
 Kunnan kulkukumppania.

SALLINEN.

Enkä ota ohjijanne:
 Enkä hae hallitusta,
 Vaai valtakuntoanne.
 Mun on jäykät jäsenene,
 Kypärällen pääni kylmä,
 Hiipallen hivukset harvat,
 Hapsit harmaat hatullen,
 Myssy myötäinen minullen,
 Paitavyö omassa vyöksi:
 Olin sotiaks sopiva

Muinon muulla innollani,
 Vaan jo vanhuus vaivoaapi,
 Voimattomuus voiton saapi.
 Haavat työstä haittoaavat,
 Sotimasta jäykät suonet.
 Kuin kului ikä soassa,
 Aika alti palvellessa
 Väsyi leirissä väkeni,
 Voima voittotantereilla.
 Heitän leirin heitan leikit.
 Kerran koti korjattava,
 Kahottava kartanoni,
 Vietän viimeisen ikäni
 Lastenlasteni keralla;
 Joita kelpoani kesällä
 Akkiloimaan aholla,
 Kahtomaan kartanolla;
 Kesän nurmella nukatan,
 Talven tuuvitan tuvassa.
 Aina aikani kuluupi,
 Läheneepi täällä lähtö,
 Tuonne tuonelantupaan,
 Jalanjuureen Jumalan.
 Tuolla löyvän tuttaviini,
 Tuolla yhyn ystäviini,
 Jotka olleet joutuisimmat.
 Toiset torveevat perästä,
 Saattaavat hyvät sanomat
 Suloisesta suomenmaasta.

(Juurikillen.)

Mutta kultainen, kuningas!
 Vasta aikasi alulla,

Paras aika palveitava;
 Etkä siitä ennen pääse;
 Etkä jouvu joutilaaksi.
 Ennenkuin on kuninkaaksi
 Vanhin poikasi varoilla,
 Rupeevana Ruhtinaksi,
 Istumaan isän siallen.
 Se on oikia osasi,
 Se on velka veljillesi,
 Valtakunnallais vajoon.
 Anon alamaisuudessa,
 Laske lasteni tyköön;
 Kosk on rauha rannoillamme,
 Soat kaikki suoritettut.
 Ei ou leirissä lepoa;
 Nukkumiset nuijakäissä
 Eivät uuvuta uneen,
 Makuuttele makiasti.
 Nopioillen nuoremmileen
 Anna saattajan sapeli
 Miekka miestenjuohattajan,
 Kortikka komantoherran.

(Ojenta miekan Juurikillen sanoin sotaväil-
 len ja sen päämiehillen.)

Jättäissäni jäähyväiset,
 Anon anteiksi rikokset.
 Jos olisin jollonkulloin
 Kiivuuksissa kiljununna,
 Taikka toella torunna,
 Aivan turhasta asiista.
 Jotaik joukossa tuloopi
 Kaikkii kansaa kahtoissa.
 Jos olin kova komannossa,

Kärsimätön käskyissäni ;
 Kurinpiennässä pikainen ;
 Kaikki anon anteiksi.
 Elkkä estäkä minua
 Lepäämästä leikittyä.
 Hyvät ystävät hyvästi !

(Suuri osa Päämiehistä tulevat hänellen kättä
 antamaan.)

R. JUURIKKI.

Hyvästi hyvä isäni !
 Ylin ystävä totinen
 Vaka turva valtakunnan !
 Koska ruunun Ruhtinoinen
 Luulet painavaan lujasti
 Hapeneita harvenneita,
 Valtikkaan myös vanhempani
 Hupaiseksi, huonoiseksi
 Varoit vanhuuden varaksi,
 Sauvaks saattamattomaksi :
 En ou estävä eroosi,
 Enkä muttoosi muraja
 Leiristä levottomasta.
 Rauha rakas nuoremmillen,
 Varsin vanhallen ihana.
 Täällä on lukusi täysi
 Täällä täytetyt tekosi,
 Vaikka luku valtakunnan
 Vajoona sinua vasten
 Kostota sinua kohti :
 Vaan on velka veljilläsi
 Suojellulla suomenmaalla
 Aina muistossa mukana ,

Aina arvossa hyvässä.
Hyvä_ukko jää hyvästi!

(Antain kättä.)

Vielä vaain viimeiseksi,
Saata kulta salliseni
Esimerkit eillä nähyt,
Tutuks tuntemattomillen
Valoks vasta syntyvillen
Jälimäisillen jätätä
Esimerkiks etäisillen.

(Koko seurallen.)

Jätän häntä jättäissäni
Ruunun Ruhtinasukuni,
Suomen sukuni perinnon.
Pahaa onneeni pakenen
Kunne onni ohjoaapi.
Ehin etäältä lepoa.
Nämä on rannat raiskattuna
Ilkeest ihmisen verellä,
Kamoittaavat kauhiasti
Pauhoot äänellä pahalla,
Muistuttaavat murhatyötä,
Loppua isän ihanan.
Kuinka aikoja asua,
Miss en kärsisi kävellä;
Maata mahtaisi väheä,
Kärsisi levollen käyvä?
Missä mieleeni tulisi,
Huolenaineita alati.
Valan vahyan vannottua
Kostoakseni kovasti
Surmaa surkiaa isäni,

Vaan ei valtaasa periä;
 Kiijän kiireellä kululla
 Näiltä mailta, mantereilta.
 Jo on veneeni vesillä,
 Jo on kuuttini kulussa,
 Alus aalton nojassa.
 Laivistoni laineilla.
 Tuuli purjeihen puhuupi,
 Länsi päällen läähättääpi
 Luopi lnuve huotamiset,
 Luuve luotamme ajaapi.
 Ehtikää erikuningas
 Tahikka tavoittakaatten
 Ruotinmaalta Ruhtinoita,
 Herroiks Ruotin Herttuvia.
 Joillen toivotan toemman
 Onnen oikian osaksi;
 Kuin ol suotu suvulleni,
 Suotu suomen Ruhtinoillen
 Valituillen vallastamme.

(Ruunulinua ihastellen tätä kuunneltuaan vetäytyy heitä likellen.)

RUUNULINNA nuorempi.

Tuoll on kaimani kaulla,
 Heimolainen heinikossa,
 Selkopiillänsä setäni;
 Vielä herja hengittääpi,
 Varmaan vetäytyy veressä;
 Anomaan anteiksi
 Paljoja pahantekoja.

8. KOHTAUS.

Entiset ja RUUNULINNA, (pyrkiin ylös
vaan ei pääse.)

RUUNULINNA.

Oikeinpa onnennejot
Toven toivoivat minullen
Ruunun Suomen Ruhtinoihen.
Kuolen kuninkaan nimissä
Vaivun suomen valtiana.
Vaikk on vahvat vallatonna
Vaikka melkoinen meteli
Kaikenkaltaiuen kapina;
Niin onn kumminkin kuningas
Herra henkeni lähössä.

(Kuolee.)

PARVIAINEN.

Heitti kurja kumman hengen,
Kurjan kulkusa lopetti,
Kurittoman kunnottoman,
Vaellukseni vallattoman.

Jälkipuheet tavallisesti joutoajanvietto, ovat aina huokeemmat esipuheita ja seuraavat välttämättömästi joka kirjaa josta on jotain sanottavaa, ja niinkuin minulla nyt tätä nykyä on väliaika, koska en taho niin kohta lopetettua kirjaani, käyvä tosiin käsin; niin huvittaissani aikaani koen ennättää ennen muita jälkipuheita pitämään.

Aine eelläkäypään murhekuvaukseen on jo ammoin käsitetty Englannin kielellä Shakespearilta ja kerrattu ikään kuin se olisi tapahtunut Skotlannissa; mutta Valter Scott, tarussaan (History of Scotland,) kieltää sen siellä tapahtuneen. Missä se sitten olisi tapahtunut? Kotimassamme. Sen jälkeen on sama Murhekuvaus (mitetty Macbeth) käännetty usiammillen kielillen, se on vaikuttanut minua toimittamaan tätä meidän omalla kielellämme, ojentain sitä sen jälkeen kuin minä olen luullut asian vaativan ettei Valter Scott voisi sinä mitää kiistää*).

Kielenmurteista minä olen tarkoittanut seurata sitä, jonka minä luulen enemmittäin harjoitetuksi Sallisen leirissä, jossa löytyi moninaisia suomenkansoja, ja jonka kautta kaikkuu meillen kehoittavaisimmasti se eesmännyt sankariaika. Tämän murteen avaruus ja taipuvaallisuus tekee sen soveliaisimmaks kaikista suomenkielessä, Väinämoisen harjoituksiin.

Sanoin kirjoittamisessa olen minä seurannut enemmän suomenkielen vaatimusta ja ulospuhetta kuin tavallisnutta, vähentäin, vaan vielä useimmin lisäten kirjoitusnenaä esimerkiksi, liijan piijan, hujen (niinkuin Gananderin Mythologiassa kirjoitetaan) ja niin eespäin: jotka sanat muutoin kirjoittain, eivät seuraisi minkään murteen ulospuhetta. Ei missään mainittuja sanoja ulospuhuta liian, pii an, hii en; eikä hi en, pi an, li an ja vielä vähemmin li jan, pi jan, hi jan: vaan joka maan paikassa olen minä kuullut ulospuhuttuvan täyvellisesti liijan ja n: e. Kaikista kielistä on kukatiesi suomenkieli se ainoa, jossa joka nenällä on arvo ja oma arvosa.

Minä olen myös tarkoittanut sanoista valita ei ainoastaan niitä tavallisimmia, vaan myöskin semmoisia joita ainoastaan sillontällöin saapi kuulla sananlaskuissa, erinomaisissa puheenparsissa, runoissa ja loruissa: ja

*) Valter Scott on äsköin kuollut.

niinkuin suomen sanoilla on monenkaltaiset käännökset ja mukaukset. niin minä en ole sitonut ihteeni yksin: tahi oikeimmiten, minä olen paikoin sovitellut usiamanlaatuisia käännöksiä likeksyttä, että sen paremmin voisi selittää, mikä heistä mitenkin kaikkuu. Usiammittain olen minä kumminkin tavannut niitä jotka minuu korvisani ovat kauniimmia ja ei ainoastaan semmoisia joihen olen enimmittain tottunut.

Ehkä kuinka sanakas suomenkieli on, niin ei siinä kumminkaan, enemmän kuin muissakaan kielissä, voi välttää vieraita sanoja: niistä paljo on jo otettu mejän kielemmä, joista yhet ovat valautuneet suomensanoin muotoisiksi ja toiset ovat jääneet pahimmoilleen esimerkiksi kraatari, joka niissä murteissa joissa paremmin elennetään suomenkielen laatu, kirjoitetaan ja ulospuhutaan räätäli, joka jos kohta ei kauniimmia sanoja kumminkiu on selvä ulospuhua; sanoin kraatari eli jos kohta skräätäri eli skraatari, ei kumminkaan ruotin sana skräd-dare tule oikein ulospuhutuksi. Sitä muotoin, sanoa skraatari eli kraatari on että tahtoa, vaan ei taitaa ulos puhua ruotin sanaa skräddare. jotavasten, että sanoa räätäli, siinä ei ole mitään kursausta, mutta se kuuluu selvällen suomalaisellen sanallen.

Paikat joita mainitaan ovat enimmät Kurkijoissa, nimittäin Linnamäki, Säkkinmäki, Kuoksivuori, Himohirsi, Hiijenmäki, Jousimäki, Aronmäki, Annapori, Tervus, Pohjala, Naismeri, Akankivi, Marjasalmi, Veräjaselkä, Laikanlaksi, Hiijenlaksi, Pohjalaksi ja Tervunjoki. — Koitsanlahessa eli Parikkalassa; Mustakumpu, Lamminkylä, Poutala, Tiviä ja Anajoki (jonkaniminen paikka myös Lapinmaassa löytyy). Hiitolassa, Pukinniemi. — Sakkolassa Taipale, josta seisoo yhdessä saksalaisessa nimiselityskirjassa; Taipol befestigte Stadt an dem See Ladoga, in der Provintz Kexholm auf einer Halbinsul. Joka suomeksi sanoo, Taipale vahvistettu kaupunti Ladoganjärven saapuvilla, niemellä Käkisalmen maanpaikassa. Siitä kaupunnista ja kukatiesi isosta Jumalan Temppeleistä ei ole nyt ence jälellä, kuin moniaita vallia ja yksi rukoushuone; siellä olevain asukkaihen sukunimi on Laulaja: lieneenkö heijän esivanhempasa olleet laulajija Suuriin Ruhtinoihen hovissa ja Jumalan temppelessä?

J. F. LAGERWALL.